

IN MEMORIAM
DUMITRU IRIMIA

„Am fost norocos: am întâlnit oameni care mi-au deschis, în tăcere, uși spre opera lui Eminescu, trecută la fondul secret, mi-au deschis uși inclusiv spre publicistica lui, iar mai târziu, chiar și spre manuscrise.”

Citiți interviul realizat de Cristina Hermeziu ÎN » PAGINILE 8-9

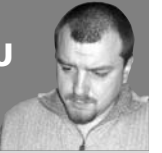
PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

NR. 236 » 11 – 17 iulie 2009 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

CIRCUL NOSTRU
VĂ PREZINTĂ:

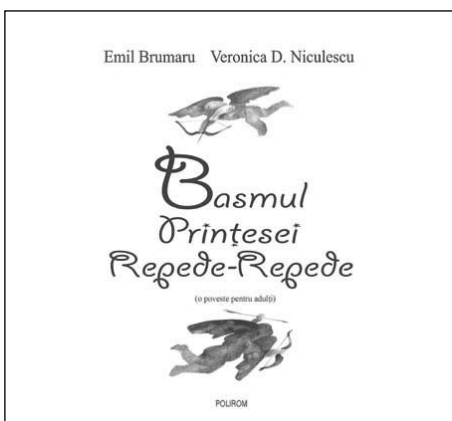

Cine? Crin
Antonescu

Lucian Dan Teodorovici

Ce a făcut în ultimii ani Crin Antonescu? Fie numai și faptul că un publicist care scrie constant pe teme politice de mai bine de zece ani, vorbesc despre mine în cazul de față, trebuie să apeleze la Google...

TEO & GHEO ÎN » PAGINA 2

Basmul prințesei Repede-Repede

Trei răspunsuri de la
Veronica D. Niculescu și Emil Brumar

„Basmul Prințesei Repede-Repede îmbină armonios poezia și proza. Cei doi autori reușesc cu succes să pună cap la cap cele două genuri și să monteze un întreg omogen, compact, din care nu poți scoate nici un vers și nici o frază.” (Bogdan Romaniuc

ÎN » PAGINA 12

Johnny Panic și Biblia Viselor de Sylvia Plath

Avanpremieră editorială

Citiți un fragment din volumul în curs de apariție la Editura Polirom.

ÎN » PAGINILE 6-7

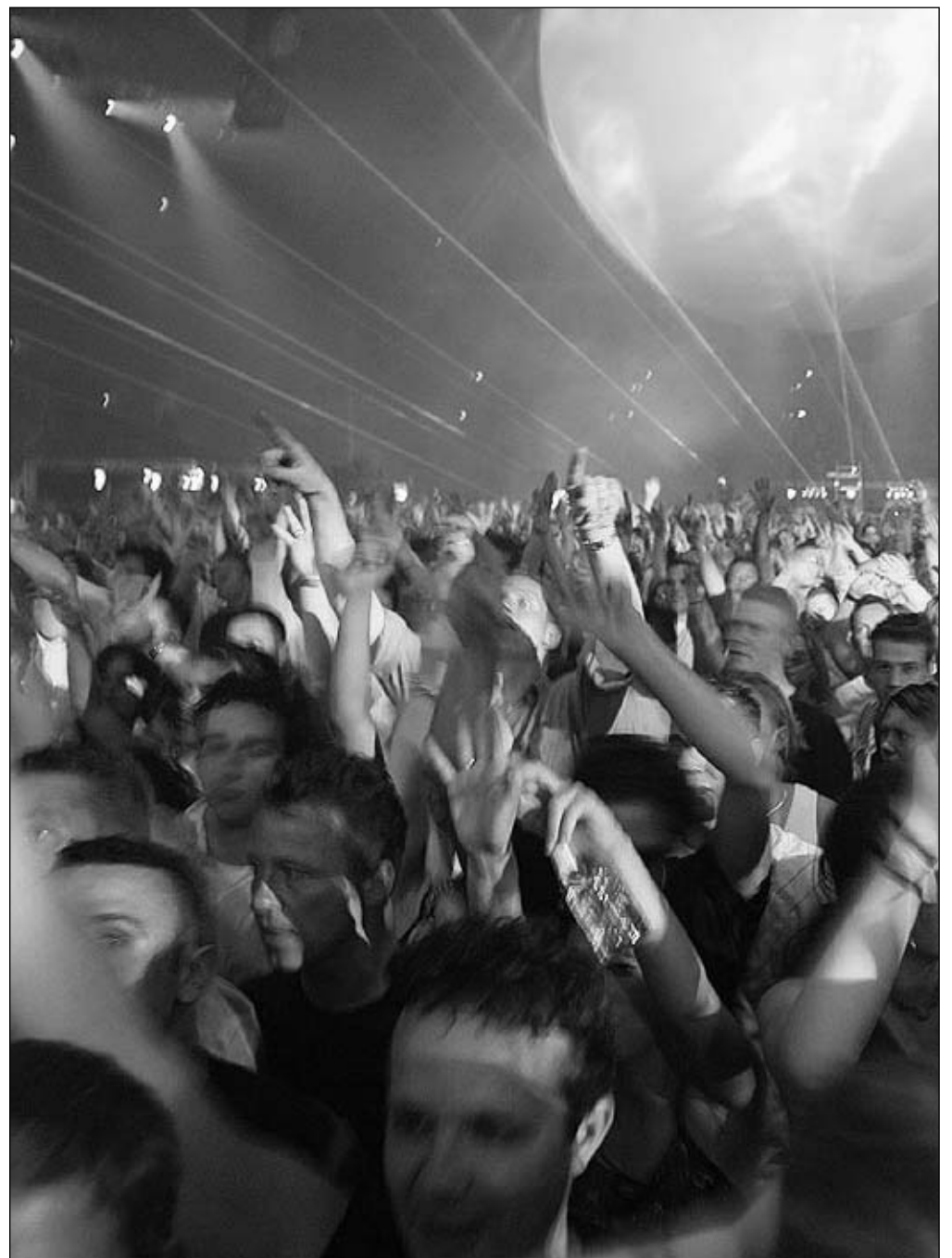
ALTE VEȘTI BUNE NU MAI EXISTĂ

Criza nu omoară piața de concerte. Încă

Explozie de trupe și de concerte. Oferta în creștere din ultimii ani spune cîte ceva despre stilul de viață al românului mediu – tot mai dispus să dea bani pentru a vedea o cîntare live –, dar și despre mina de aur pe care și-ar dori să o găsească organizatorii de evenimente.

Din ancheta „Suplimentului de cultură”, la care participă comentatori activi ai pieței de concerte de la noi (Cristian Geambașu de la „Gazeta sporturilor”, Marius Chivu de la „Dilema Veche”, Dumitru Ungureanu, autorul rubricii „Rockin’ by myself” din revista noastră) reiese că uneori și oferta e o problemă, mai sînt suficienți artiști bine cotați care n-au ajuns pînă la București, dar pe care îi vedem la Budapesta sau la Berlin, că șefii administrației locale au „mirosit” din timp ce beneficii de imagine îți poate aduce un concert gratuit și atunci fac show-uri din banii adunați din taxe cu vedete la modă în anii ‘80 și ‘90. Am mai reținut că e criză, dar aceasta n-a destabilizat încă piața de evenimente muzicale pentru că abia acum am început să avem acces la ele cu adevărat.

Citiți ÎN » PAGINILE 3-5
dosarul realizat de Anca Baraboi,
Veronica D. Niculescu
și George Onofrei

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Cine? Crin Antonescu

Lucian Dan Teodorovici

Pentru a convinge electoratul, un candidat, indiferent de funcția pe care dorește s-o obțină, are nevoie înainte de toate de notorietate. Este condiția de bază de la care se pornește, în această arie de notorietate urmînd apoi candidatul respectiv să evolueze cît mai bine pentru a aduna popularitate. Iar popularitatea e o a doua arie, mai restrînsă, din interiorul căreia se obține, pînă la urmă, motivația electorală, adică votul.

Despre notorietatea lui Traian Băsescu nu mai are rost să discutăm. Despre cea a lui Mircea Geoană, trebuie spuse cîteva lucruri, cum ar fi acela că și-a cîștigat-o treptat și eficient, urcînd pas cu pas din poziția de ambasador al României în SUA, un post ce nu asigură cine știe ce vizibilitate, în cea de ministru de Externe, poziție mult mai remarcabilă, apoi în cea de președinte al PSD. Ultima

poziție i-a permis să fie lider al opoziției vreme de patru ani. Apoi, a devenit președinte al Senatului. Lăsăm la o parte, dar nu ignorăm faptul că, între timp, domnul Geoană a mai și candidat pentru o funcție foarte importantă în vederea obținerii notorietății, anume cea de primar general al Bucureștiului.

Ce a făcut în ultimii ani Crin Antonescu? Fie numai și faptul că un publicist care scrie constant pe teme politice de mai bine de zece ani, vorbesc despre mine în cazul de față, trebuie să apeleze la Google pentru a afla cu ce s-a ocupat domnul Crin Antonescu în ultimul deceniu, după plecarea sa din funcția de șef al MTS, ar trebui să-i îngrijoreze pe coordonatorii campaniei președintelui liberal. Fostul ministru din guvernul CDR n-a participat la nici o competiție electorală majoră de unul singur. Nu a deținut funcții de primă vizibilitate. Nu s-a făcut remarcant nici în Parlament printr-o activitate

» **Ce a făcut în ultimii ani Crin Antonescu? Fie numai și faptul că un publicist care scrie constant pe teme politice de mai bine de zece ani, vorbesc despre mine în cazul de față, trebuie să apeleze la Google pentru a afla cu ce s-a ocupat domnul Crin Antonescu în ultimul deceniu, după plecarea sa din funcția de șef al MTS, ar trebui să-i îngrijoreze pe coordonatorii campaniei președintelui liberal.**

febrilă. Singurul lui „merit” e că s-a pus de multe ori, în propriul partid, de-a cumzeșul ideilor lui Tăriceanu, acest lucru creîndu-i pîrtie pentru o candidatură și, în final, pentru cîștigarea alegerilor din interiorul PNL.

Pînă aici, nimic negativ. Nu poți acuza un om pentru că n-a deținut funcții, nici măcar pentru faptul că n-a intrat în vreo competiție electorală. Dar aceste lucruri constituie o realitate de la care strategii de campanie ar trebui să pornească.

Problema e că ei, toți cei care-l înconjoară pe cel de-al treilea clasiat în sondaje prezidențiale, nu par deloc îngrijorați de această îngustă plajă de notorietate a „omului lor”. Altfel nu se poate explica de ce, de vreo lună, Crin Antonescu aproape că nu apare prin nici o emisiune, nu face nici un gest politic major ca lider al opoziției (exceptînd darea în judecată a Monicăi Ridzi, care ar fi putut fi o idee bună dacă ar fi fost dublată de o prezență mediatică pe măsură). Domnul

Antonescu dă senzația că este în plină vacanță, undeva pe-un litoral, refugiat acolo pentru a uita de soarta propriului electorat, a propriului partid. Ba chiar și de propria soartă politică. Nu știu dacă într-adevăr președintele PNL este în vacanță. Nu cred. Dar asta e impresia pe care o lasă.

Între timp, contracandidații, care oricum au o notorietate incomparabil mai bună, nu pierd o zi. Traian Băsescu își rezolvă șantiere de vizitat, găsește timp să meargă la înscăunări de mari prelați, se avîntă în brațele multilor înconjurătoare precum un megastar. Și chiar dacă asta îi irită pe unii jurnaliști, poporul remarcă doar că e în continuare un jucător, că e la fel de activ ca întotdeauna. Mircea Geoană, pe de altă parte, „nu precupește nici un efort” în lupta sa cu actualul președinte, apărînd pe la televiziuni pe te miri ce, scoțînd din jobenele PSD soluții de criză care devin subiecte de primă pagină, atacîndu-l pe Băsescu oricînd și oriunde și, cel mai grav pentru liberali, prezentîndu-se publicului larg ca adevăratul lider al opoziției, deși el se află în cele mai confortabile zone ale puterii. Băsescu e deci „cu

noi”. Geoană e de asemenea „cu noi”. Antonescu e undeva cu el însuși. Vi-sînd să reușească prin el însuși.

Nu-mi permit să-i recomand șefului PNL să facă niște vizite la țară, prin acele sate și cătune care, de obicei, contribuie imens la rezultatele unui vot național. Și chiar de mi-aș permite, recomandarea mea n-ar avea vreun ecou. Dar aș fi foarte curios să văd cum ar arăta un sondaj de notorietate în acele localități. Personal, fără pretenții de sondaj, am cunoscut în ultima vreme cîteva oameni din asemenea zone care au avut o părere despre Băsescu, o altă părere despre Geoană, dar care au fost complet blocați, bulversați chiar de întrebarea privindu-l pe Antonescu.

Iar pentru final, o să redau și o frîntură dintr-un dialog pe care l-am avut în urmă cu puțin timp cu o astfel de persoană, repetat în forme diferite în alte cazuri. „Cine?” „Cum, nu îl știți? Crin Antonescu, președintele PNL!” „Păi, cum așa? La ăia nu-i Tăriceanu?” „Nu, nu mai e Tăriceanu”, i-am zis. „Aha”, mi-a zis el. Și-apoi am vorbit despre faptul că televiziunile mint, pentru că toată primăvara au anunțat secetă, dar cu voia lui Dumnezeu au dat ploile.

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI:

Școală ca pe vremuri (I)

Radu Pavel Gheo

Cînd văd ce se întîmplă în învățămînt – și mai ales în învățămîntul superior, la admiterea în facultățile din România și mai apoi, pe parcursul lor –, îmi vine să spun și eu, cum îmi spuneau și mie odinioară alții mai vîrstnici: „Nu se mai face școală ca pe vremuri...”. Și cînd folosesc expresia „ca pe vremuri”, îmi dau seama cît de mult s-au schimbat vremurile acelea. Mult mai mult decît am făcut-o eu.

Asta nu înseamnă totuși că nu aș avea dreptate. Învățămîntul universitar din România și-a redus standardele și și-a scăzut calitatea la cote teribil de joase, prin comparație cu nivelul de acum vreo cincisprezece-douăzeci de ani. Explicațiile se pot găsi, căci sînt numeroase și nu țin neapărat de calitatea intelectuală sau morală a noilor generații. Măcar aici lucrurile au rămas la fel și nu se vor schimba niciodată: fiecare „tînără generație” e exact la fel ca generația părinților și a bunicilor. Și va evolua în același fel, și va deplînge și ea peste douăzeci-treizeci de ani degradarea educației, moravurilor și a altor lucruri.

Ceva însă s-a schimbat în rău. Adică în mai rău. Mai slab. Mai prost. Explicabil, cum ziceam, chiar dacă regretabil. Pretențiile academice ale cadrelor universitare au scăzut și scad în continuare. Nu m-aș mira să ajungă pînă la nivelul pretențiilor unui profesor de liceu de acum două decenii, în timp ce pretențiile unui profesor de liceu ar putea să scadă pînă la standardele de la gimnaziu. Și, oricît aș fi de tentat să găsesc un vinovat, fiindcă asta face argumentația mai zemoasă, nu cred că există vreunul. Și atunci? Unde-i problema – sau problemele?

Evident, problema care sare de la început în ochi este selecția. Acum douăzeci de ani, exact la începutul lui iulie, dădeam examenul de admitere la Facultatea de Litere, numită pe atunci Filologie. Existau doar cinci centre universitare în toată România. Într-unul din ele, la Timișoara, pentru cele 45 de locuri existente ne adunaserăm peste 300 de candidați. Există un prim filtru, un examen oral de gramatică română, unul destul de dur, din cîte îmi aduc eu aminte. Sau, oricum ar fi fost, în urma lui am rămas vreo 240, adică mai puțin de șase candidați pe un loc – cum se

calcula atunci. Era destul de mult, dar, oricum, departe de nebunia de la Medicină sau Drept, unde se îngheșuiau cîteva zeci de candidați pe fiecare loc.

Azi nu se mai pune problema asta. Toți cei trei sute de candidați de atunci ar intra relativ ușor, fie pe locuri fără plată, fie pe locuri cu plată, fie la una din numeroasele facultăți private sau de stat apărute în ultimele decenii. De fapt cam toți absolvenții de liceu din orașele mari ale țării pot deveni studenți la o facultate sau alta, fără să mai învețe doi ani doar pentru examenele de admitere, să străbată materiile de profil de zeci de ori, să ia sute de ore de meditații și să citească zeci de cărți. Inevitabil, nivelul de pregătire al noilor generații de studenți este simțitor redus, iar cadrele universitare vor fi nevoite să își reducă și ele standardele de evaluare și predare măcar la un nivel de dificultate rezonabil, mediu. Așa se explică, *grosso modo*, nivelul de pregătire mai redus al absolvenților de facultate de azi.

Lucrurile sînt însă un pic mai complicate și o să încerc să le detaliez săptămîna viitoare.

SUPLIMENTUL LUI JUP

Criza nu omoară piața de concerte

Explozie de trupe și de concerte. Oferta în creștere din ultimii ani spune câte ceva despre stilul de viață al românului mediu – tot mai dispus să dea bani pentru a vedea o cîntare live –, dar și despre mina de aur pe care și-ar dori să o găsească organizatorii de evenimente. Ne păstrăm însă tarele: nu avem sonorizare de calitate decît dacă vine artistul cu camionul și sculele sale, nu avem organizare de calitate pentru că ne-ar lipsi, se pare, experiența. Din ancheta „Suplimentului de cultură”, la care participă comentatori activi ai pieței de concerte de la noi (Cristian Geambașu de la „Gazeta sporturilor”, Marius Chivu de la „Dilema Veche”, Dumitru Ungureanu, autorul rubricii

„Rockin’ by myself” din revista noastră) reiese că uneori și oferta e o problemă, mai sînt suficienți artiști bine cotați care n-au ajuns pînă la București, dar pe care îi vedem (hélas!, globalizarea!) la Budapesta sau la Berlin, că șefii administrației locale au „mirosit” din timp ce beneficii de imagine îți poate aduce un concert gratuit și atunci fac show-uri din banii adunați din taxe cu vedete la modă în anii ‘80 și ‘90. Am mai reținut că e criză, dar aceasta n-a destabilizat încă piața de evenimente muzicale pentru că abia acum am început să avem acces la ele cu adevărat.

Dosar realizat de Anca Baraboi, Veronica D. Niculescu și George Onofrei

„A pretinde organizare nemțească și eficiență americană, în condițiile locale, e o frumoasă iluzie”

Dumitru Ungureanu

Impresia mea, totuși nefondată pe date concrete, este că în materie de organizare încă se merge pe principiul „loviturii” – de imagine, de box-office sau de fonduri publice, electorale sau nu. Niște unii consideră că dacă păcălesc un star în declin să facă playback la zilele cutărui municipiu, au intrat în lumea bună și pot „aduce” pe oricine. Sau pot „face istorie”, ca liota de telepapagali adunată la moaștele lui Michael Jackson. Indiferent cîți bani învîrtesc, tot hoitari sînt. Lor nu le pasă, nouă de ce ne-ar păsa? Însă de cînd am auzit că Smokie sînt cap de afiș la Deva sau Gura Humorului, nu m-aș mira ca Deep Purple să încheie triumfal zilele Topoloveniului, ocazie cu care m-aș duce să-i revăd, dar mai ales să mînc o pastramă fragedă...

Sînt cîțiva oameni de afaceri (n-o să-i numesc, nu le fac reclamă gratis) care au înțeles că organizarea de evenimente rock este o treabă foarte serioasă și lucrează din greu să ofere condiții adecvate, atît artiștilor de-o seară, cît și publicului, aflat sau nu în temă. A pretinde organizare nemțească și eficiență americană, în condițiile locale, e o frumoasă iluzie. Nu pentru că românii sînt indisciplinați prin definiție și inconsecvenți din vocație. Ci pentru că ne bucurăm de-o ingenuitate comportamentală apropiată de mentalitatea primă a rockului: rebeli fără cauză, amatori de noutăți (n-au explodat

aici profiturile firmelor de telefonie mobilă și-ale producătorilor de bere?), călători pe colturile imaginației, degustători de senzațional și patroni de IMM-uri fără profit, fără cash-flow, dar cu portofoliu de activități fără număr, fără număr, fără număr! Nu e aici țara făgăduinței, unde orice aventurier poate să vină cu 100 de dolari și să plece cu o sută de milioane? Nu vor unii să ne bage cu dinadinsul binele pe beragată, să topească munții cu cianuri ca să scoată aur, promițînd miliarde la vistieria ce abia se ține din împrumuturi? Ce mama naibii e asta, dacă nu situație rockeristică, din care o piesă de referință tot s-o naște, fie că e făcută Zdob și Zdob, cu sau fără Zahăr, adusă cu Taxi-ul sau cu Trenul de noapte?

Abundența de criză o fi reală sau nu; abundența de evenimente riscă să-l ducă la faliment pe iubitorul de rock, fie că are job de 1.000 de euro, fie că e crescător de găini în curtea părintească din mijlocul Bărăganului, fie „proprietar de mall” la colțul blocului, într-un balcon. Să ne plîngem, ar fi să-l mîniem pe Dumnezeu. Nu pot decît să zic „țineți-o așa, că nu-i rău!”. Cui, nici eu nu știu! Personal, am ajuns la prea puține spectacole din cîte aș fi vrut să văd. Mă bucur că toate sînt posibile. Dar nu-mi doresc să văd aici vreo trupă anume. Știu pe cineva care și-a dorit Rolling Stones, ca să moară liniștit. Spera că nebunii ăia n-or să vină vreodată... E, uite că au venit, iar amicul și-a văzut visul cu ochii și moartea cu restul corpului...

VARA ASTA CÎNTĂ

Gărîna Jazz Festival, Poiana Lupului, 17-19 iulie

» **Invitați:** Jazz de Necaz, Andrzej Jagodzinski Trio, Nik Bartsch Ronin, Terje Rypdal Group, Platonic Band, John Abercrombie, Helge Lien Trio, Bega Blues Band & Friends, Trigon, Misi Farkas Trio, Ulrich Drechsler Fortune Cookie, Nils Petter Molvaer

Iulie:

» **16 iulie:** Suzanne Vega, Sala Palatului, București

» **23-26 iulie:** Nine Inch Nails, Prodigy, Tiesto la Coke Live, Peninsula

August

» **15 august:** Faith No More la Sala Polivalentă, București

» **16 august:** Editors la Teatrul de Vară Herăstrău, București

» **20-23 august:** Lake Of Tears, Primal Fear, Paul Di’Anno la Rock City Open Air, Fetești

» **26 august:** Madonna în Parcul Izvor, București

Septembrie

» **1 septembrie:** Anastacia la Sala Polivalentă, București

» **2 septembrie:** Coco Montoya la Hard Rock Cafe, București

» **4 septembrie:** Leonard Cohen în Piața Constituției, București

International Romani Art Festival la a III-a ediție

Asociația Culturală TURN lansează cea de a III-a ediție a International Romani Art Festival (www.iraf.ro). Recunoscut ca fiind unul dintre cele mai importante evenimente multiculturale din Europa, festivalul va avea loc în România, la Timișoara, în perioada 23-26 iulie, la Grădina de Vară – Filarmonica Banatul.

14 concerte, spectacolele de dans și teatru, jonglerii de foc, proiecții de filme, expoziții de fotografie, party-uri, acțiuni pentru copii, acțiuni pentru persoanele private de libertate sînt evenimentele care vara aceasta vor ridica încă o dată Timișoara la poftă și chef de viață.

Ritmurile de flamenco bătute de domnul Paco Pena (Spania), fondatorul primului curs universitar

de chitară flamenco din lume, progressive electro world beat proiect-ul trupei Mitsoura (Ungaria), *Tziganii și OZN-ul* băieților de la Zdob și Zdob (Republica Moldova), proaspăt răpiți de către extraterestri sînt cîteva din motivele care te fac să îți se urce muzica la cap și să vrei să-ți iei bilet.

Instrumentele tradiționale ale unora dintre cei mai buni muzicieni din Ungaria (Romano Drom, Szilvəsi Gypsy Band, Ternipe), uniți sub un nou nume, Olah Gypsy Allstars, combinația de mixuri balkanice cu reggae, dub, bossa, jazz, electronics, trip hop și break beats ale lui Dunkelbunt (Austria), pofta de nebulie a celor de la Kal (Serbia) și vioara lui Estelle Goldfarb (Franța), mînuită cu o energie și o pasiune tipică muzicii rock vor scoate untul din tine și te vor face să fii viu.

PLAI 2009 – 11-13 septembrie, Muzeul Satului Bănățean

» **Muzică:** Sainkho Namtchylak, Kaloome, The Shin, Farfarello, Dobet Gnahore

MARIUS CHIVU:

„Piața a scăzut peste tot în Europa, iar concertele au devenit ele însele o sursă de venit”

Care dintre evenimentele de vara aceasta te tentează, pentru că este o perioadă plină în ciuda crizei care ne bîntuie pe toți?

Criza aceasta, din fericire, în ceea ce privește concertele, a venit pe fondul unei creșteri a interesului, lumea merge foarte mult la concerte. Cred că anul acesta am văzut cel mai mult public la toate manifestările, inclusiv la B'ESTFEST care tocmai s-a încheiat. Sînt multe atracții pentru că avem muzică din toate genurile.

Luna aceasta, de exemplu, avem cel puțin două festivaluri importante: ARTmania și Festivalul de Jazz de la Gârîna.

Avem cel mai bun festival de jazz de la noi, Festivalul de la Gârîna, avem acest festival de rock, ARTmania, ziceam de B'ESTFEST care tocmai s-a încheiat, iar între festivalurile acestea sînt o grămadă de concerte: în rock – Faith No More, în pop – Suzanne Vega, culminînd cu luna august cînd vine Madonna, care ar fi concertul mainstream al anului.

Madonna este așteptată de ani buni în România.

E așteptat concertul, iar din punct de vedere al culturii populare el echivalează cu venirea lui Michael Jackson, cu a celor

de la Depeche Mode sau Rolling Stones. Din punctul meu de vedere însă, concertul anului în România s-a ținut deja și a fost performanța celor de la Kraftwerk la Sala Palatului, acum cîteva săptămîni. A fost un concert absolut special și senzațional. Sala Palatului nu a fost niciodată atît de plină și s-au văzut lucruri în acel concert – apropo de partea vizuală – care nu s-au mai văzut pînă acum.

Practic ne dorim și așa ceva de la concerte, nu doar un artist care să performeze pe scenă.

Mai ales că noi nici nu prea avem săli foarte bune de concerte sau locuri extraordinare. De cele mai multe ori se face un compromis imposibil altfel de evitat.

Este și unul dintre motivele pentru care multe dintre trupe nu au venit pînă acum. U2, de exemplu, nu ar avea unde să susțină un concert aici, decît dacă și-ar dori foarte mult.

Din păcate, s-a nimerit ca în anii aceștia cel mai mare stadion al nostru să fie într-un amplu proces de renovare și reconstrucție. Acum este și o fiță din partea U2, pentru că ar fi putut veni pentru 50-60.000 de spectatori, care nu sînt totuși de ici de colo.

Mai ales că ei au susținut și concerte neprogramate, spontane.

Tocmai. Problema pe piața românească o reprezintă tot banii, pentru că sînt puțini promotori care își permit să plătească niște sume foarte mari. Din încasări nu se obțin foarte mulți bani, iar anul acesta și anul viitor banii care vin de la sponsori sînt destul de puțini. Pe de altă parte, știu că pînă acum cîteva ani erau trupe care evitau să vină sau să concerteze prea mult în estul Europei, unde pirateria era foarte mare și unde promovarea practic nu se întîmpla. Orice concert pînă acum cîteva

ani era ținut în ideea că vor crește foarte mult vînzările. Or, în zona asta și cu atît mai mult în România lucrurile astea nu se întîmplau și nici nu cred că o să se întîmple de acum încolo. În schimb, piața oricum a scăzut peste tot în Europa, astfel încît concertele au devenit ele însele o sursă de venit.

Dincolo de asta, artiștii se adaptează. Pun pe site-uri albumele la download într-un fel gratuit, pentru că cer cît te lasă inima.

Cei care își permit. Pe de altă parte, cred că și aici s-a produs o mutație interesantă pentru că într-adevăr poți descărca albumele gratuit în multe cazuri. Unele sînt distribuite chiar cu reviste. Iată că Luna Amară și OCS în România și-au dat albumele odată cu revista „Sunete”.

Dar aici intervine o altă problemă. De exemplu, Luna Amară a avut concert la Iași, iar publicul nu a fost numeros pentru că prețul a fost destul de mare.

Asta vroiam să adaug că și concertele vor suferi o mutație, vor trebui să ofere ceva mai mult decît de obicei. Pe de altă parte, poți cumpăra și albumele respective originale în ediții de lux, care altfel sînt inaccesibile pe piața de free download sau de distribuție cu revistele. Așa că fanii adevărați sau cei care vor să aibă produsul respectiv îl pot cumpăra și vor avea cu adevărat ceva în plus, o ediție specială, cu multe bonus track-uri sau cu interviuri, cu un artwork bine pus la punct grafic. Sînt totuși lucruri în plus care îi pot atrage pe oameni.

Vei merge la ARTmania? Acum doi ani fost.

Am fost la ARTmania cîteva ani, numai că anul acesta am ales să merg la Gârîna pentru că line-up-ul de acolo este absolut fabulos. Oamenii de acolo, pe care vreau să îi și cunosc cu ocazia aceasta, trebuie fe-

licitați pentru că ce muzicieni reușesc să adune în satul acesta e uluitor. Anul acesta vin Nik Bartsch Ronin, Helge Lien Trio, Terje Rypdal sau Nils Petter Molvaer, care sînt peste tot în lume line-up-uri la mari festivaluri de jazz și, iată, îi putem vedea pe un deal, într-un sat din România. Este incredibil și nu mi-aș ierta niciodată dacă aș rata festivalul acesta.

Cum ți se pare că a evoluat organizarea de evenimente în România, și mă refer la organizarea propriu-zisă, pentru că au fost cîteva cazuri cînd nu a funcționat totul bine. De exemplu, anul trecut la concertul Leonard Cohen, cîteva mii de oameni nu reușiseră să intre în sală, deși show-ul începuse. Și să nu uităm, bineînțeles, de faimoasele jetoane care uneori mai mult au încurcat decît au ajutat.

E adevărat. Concertele mari din ultimii ani au fost absolut deficitare la acest capitol. Să ne gîndim, de exemplu, că la Rolling Stones nu intrase jumătate de stadion și se terminase concertul de deschidere. Nu era apă. Nu erau toalete. Astea însă sînt concerte la un nivel foarte mare. Au fost niște întîmplări nefericite care între timp s-au remediat. Vom vedea anul acesta la Leonard Cohen, care vine din nou. Au

fost forțați de împrejurări să își îmbunătățească organizarea.

Învățăm din greșeli pentru că pînă la urmă sîntem începători la acest capitol.

E normal. Gîndește-te la lipsa de experiență care a trebuit acumulată în foarte scurt timp de promotorii de la noi, care nu au o viață foarte liniștită întrucît concertele de nișă, care costă destul de mult, în România încă nu au public. Sînt genuri muzicale nereprezentate pe piața de concerte live din România. Trebuie și puțină educație. Îmi aduc aminte de niște momente absolut nefericite, cum ar fi concertul Kronos Quartet. Ai unul dintre cele mai titrate, dacă nu cel mai mare quartet de coarde din lume și nu îți vin la concert decît 200 de oameni.

E și o chestiune de promovare.

Uneori nici nu există bani pentru promovare, iar promovarea costă foarte mult, și îți spun din proprie experiență pentru că eu însumi, împreună cu niște prieteni, am pus la cale o firmă și, după un singur concert, aproape că am dat faliment. Costă foarte mult promovarea. În al doilea rînd, sînt lucruri care în România pot fi promovate și altele pe care oricît le-ai promova și oricîtă străduință ți-ai da, nu reușesc, din păcate, să strîngă oameni.

» **„Concertele mari din ultimii ani au fost absolut deficitare la capitolul organizare. Să ne gîndim, de exemplu, că la Rolling Stones nu intrase jumătate de stadion și se terminase concertul de deschidere.”**

PRIVEGHIUL ELECTRONIC BATE VIAȚA

Who's mad?

Pe un post TV cu iz de „Emanuelle” s-a citat din Immanuel. Andreea Esca a săgetat vîzduhul cu un pasaj din domnul Kant, filosof care astăzi nici la Măruța-n emisiune n-ar avea șanse s-apară. Doamna Esca a lăcrimat apoi, împreună cu Loredana Groza. Cele două exemplare din rozariu s-au alăturat doamnelor și domnilor ce evoluau, la aceeași oră, pe Realitatea sau pe Antena 1. La Felix TV, Alessandra Stoicescu transmitea din Los

Angeles, deși nimeni n-a înțeles de ce s-a deplasat pînă acolo ca să îi anunțe pe telespectatori că „singurele informații le-am aflat de pe net”. Cu toate astea, doamna Stoicescu s-a simțit datoare să se declare impresiionată. Și mișcată. Emoționată de-a dreptul! Noaptea tîrziu, o altă doamnă, de data asta de la Realitatea, făcea de veghe invitaților din show-biz-ul românesc. În nota generală, profund mișcată de context, aceasta le adresa celor din studio

întrebări demne de „Surprize, surprize”. Singulari în peisaj, Melania Medeleanu, la Realitatea TV, Lucian Mîndruță și Toni Grecu, la Antena 1, și-au păstrat capul pe umeri și decența în exprimare.

Moartea lui Michael Jackson le-a supralicitat multora memoria de lungă durată. Oameni care ori uitaseră de personajul american, ori îl luau peste picior de fiecare dată cînd venea vorba de el, cu toții au devenit, brusc, fani și fane ale cîntărețului de pop. Deschideți acum orice post de radio și-o să auziți negreșit melodiile celebre ale lui MJ. Mergeți prin cartiere, acolo unde răzbat, de după ferestre, cîntecele

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

sale. Însă ciudățenia ciudățeniilor a fost oferită de o secvență din transmisiunea directă de marți seara, atunci cînd s-a dat în direct spectacolul de la Los Angeles: trei fete strînse alături de mulțimea de români într-o piață din București plîngeau. Nu cred că vreuna dintre fete să fi avut mai mult de 20 de ani. Făcînd un simplu calcul, participantele la priveghiul electronic de-abia se născuseră atunci cînd Jackson era un

„megastar”; ele aveau, poate, trei-patru ani cînd România era cuprinsă de isteria primului său concert în țara noastră.

Dispariția lui Michael Jackson a fost, cu certitudine, un eveniment. Unul care trebuia ilustrat de televiziuni și trăit de admiratorii reali ai americanului. Dar, oricît de banal ar suna, secvențele de mai sus fac parte dintr-un neconținut șir de manipfestări ale ipocriziei. Moartea vinde și, pe alocuri, tîmpește.

CODRUȚA VULCU, DIRECTOR DE FESTIVAL:

ARTmania, întoarcerea la normalitate: în Piața Mare

ARTmania Festival, la a patra sa ediție, revine în Piața Mare și la cele trei zile de concerte în perioada 17-19 iulie. În timp ce alte festivaluri din România, și nu numai, regresează în acest an din cauza crizei, ARTmania pare să ofere o ediție specială, o fericită întoarcere la matca sa deja cunoscută și îndrăgită.

Interviu realizat de
Veronica D. Niculescu

Foarte multă lume se bucură de faptul că My Dying Bride revine la Sibiu. Cât este de obișnuit ca o mare trupă să revină atât de curând la un festival?

My Dying Bride revine la Sibiu datorită oamenilor care ne-au scris că îi vor din nou la festival. Sunt foarte mulți fani în România și foarte activi. Prin urmare, este absolut firesc ca trupa să revină în 2009 la festival, o trupă ce n-a mai cântat aici din 2007.

Care considerați că sînt atuurile festivalului din acest an?

Prezentarea unor trupe de calibru mare și chiar nume așteptate în România într-un spațiu deschis din centrul orașului și organizarea de evenimente alternative deschise pentru marele public în cele mai importante spații expoziționale din Sibiu.

EVENIMENTE

Luna Amară lansează noul album la Cisnădioara

Cetatea Cisnădioara va găzdui un concert inedit susținut de Luna Amară cu ocazia lansării celui de-al treilea album, *Don't let your dreams fall asleep*, pe 19 iulie, de la ora 20. Concertul de lansare va fi susținut de proiecții video și de o scenografie aparte. Accesul publicului este permis numai pe bază de abonamente, în limita locurilor disponibile.

From A Dark Mind – Aaron Stainthorpe

Aaron Stainthorpe este vocalistul trupei My Dying Bride. A fost întotdeauna interesat de fotografie, dar nu a avut banii sau timpul necesar pentru a urma o pregătire formală și a fotografiat din simplă plăcere pentru mulți ani. Abia recent găsit fondurile pentru a-și cumpăra echipamente profesionale și a urma

My Dying Bride la Sibiu, în 2007

PROGRAMUL CONCERTELOR

Nightwish – 18 iulie, ora 22.10; Opeth – 17 iulie, ora 22.20; My Dying Bride – 17 iulie, ora 20.30; Tristania – 17 iulie, ora 19.05; Pain – 18 iulie, ora 20.30; Subscribe – 18 iulie, ora 19.05

ARTmania aduce de fiecare dată spectatori de peste hotare. Care este pulsul dinaintea acestei ediții, de unde vine publicul și cum se vînd biletele?

Pulsul crește simțitor în ultimele săptămîni care au mai rămas pînă la deschiderea intrărilor din Piața Mare. Publicul vine din toată țara, iar în acest an proporția numerică a participanților din țară chiar a depășit numărul din capitală.

Am primit solicitări din Germania și Bulgaria, urmate de Marea Britanie, Franța și Ungaria. Din acest an, am pus la vînzare bilete în toată Europa, prin rețeaua Eventim. Pînă acum, biletele s-au vîndut

mult mai bine decît anul trecut în perioada premergătoare festivalului.

V-a afectat, în organizarea acestei ediții, faptul că anul trecut ați avut anumite constrîngerii? Mă refer la locație, la Pavilion, și la faptul că au fost numai două zile de concerte.

Chiar și la aproape un an de zile de la ediția 2008, oamenii încă ne mai întreabă dacă revenim în Piața Mare. A fost o lovitură pentru publicul ARTmania ce trebuie vindecată prin comunicare și prin realizarea unei ediții ca-n poveștile străinilor veniți la Sibiu în 2007. *Transilvania Rules, ARTmania Rocks!*

cursuri de specialitate și speră să se dezvolte mult de acum înainte.

Expoziția va fi vernisată pe 17 iulie, la ora 12, la Centrul Cultural Habitus, și va rămîne deschisă două săptămîni.

LIVE on Canvas

Între 17-19 iulie, Primăria municipiului Sibiu va găzdui expoziția *LIVE on canvas* a tinerei artiste Anda Cofaru, în cadrul Festivalului ARTmania. Proaspătă absolventă a secției de pictură a Facultății de Arte Plastice din cadrul Universității de Arte Plastice și Design „Ioan Andreescu” din Cluj-Napoca, Anda Cofaru a mai avut lucrările expuse la galeria „Europe” în Brașov. *LIVE on canvas* cuprinde lucrări reprezentînd atmosfera din cadrul unui concert live și urmărește să transmită privitorului starea tipică oferită de energia emanată de aceste spectacole.

CRISTIAN GEAMBAȘU:

„Noi nu sîntem încă nici măcar la nivelul bulgarilor”

Cum vezi evoluția organizării de evenimente în ultimii ani pentru că a fost o explozie foarte puternică? E una cantitativă sau și calitativă?

Mi-e teamă că această explozie de trupe care vin în România este mai degrabă cantitativă și mai am credința că este și aleatorie, adică nu este nimic programat, e „la ce o da Dumnezeu”. Cel puțin așa mi se pare mie. Vin și trupe bune, și trupe mai vechi, însă în general, din ce am observat eu, vin mai degrabă trupe ușor expirate decît trupe care sînt vii și în mare vogă în momentul respectiv.

Care ar fi concertele mari pe care tu le-ai așteptat și nu au avut loc încă?

De exemplu, mă gîndesc în primul rînd la Dream Theater. Dream Theater a concertat în mod repetat în estul Europei și mai ales la Budapesta. La sfîrșitul săptămîinii trecute au cîntat la Tavana, după ce cu două zile înainte cîntaseră la Budapesta. Bucureștii a fost ocolit. Mie Dream Theater mi se pare o formație de referință pentru muzica rock progresivă a zilelor noastre. Este una dintre trupele cele mai grele. Or, cînd o trupă de calibrul acesta ocolește sistematic România înseamnă că e o problemă de anvergură. De exemplu, acum o lună și jumătate a fost Anathema, un concert foarte bun, o trupă pe care o mai văzusem chiar împreună acum doi ani la ARTmania, în Sibiu. Nu știu să îți spun dacă am mai văzut vreun concert mare anul acesta. Am fost la Santana la B'EST-FEST, dar Santana este, în momentul de față, pentru mine, undeva la granița între muzica pop și rock.

Un mare concert pop vom avea totuși. Este un mare vis al românilor să o vadă pe Madonna, vis care va deveni realitate în cele din urmă.

Pentru amatorii de muzică pop este excelent. Pe mine, capitolul acesta nu mă interesează aproape deloc.

Sînt concerte cu Rolling Stones sau Depeche Mode, de exemplu, care adună foarte multă publicitate, dar în același timp și foarte multă lume.

Așa s-a întîmplat și la Santana. Santana a adunat cei mai mulți spectatori. În seara în care a cîntat au fost peste 20.000 de oameni la Romexpo, ceea ce nu s-a întîmplat, de exemplu, cu o săptămîină înainte, cînd la Arenele Romane cîntaseră Queensryche. Oroarea nu a fost că au cîntat Queensryche și că nu au avut un mare public, dar Queensryche au cîntat în deschidere la Limp Bizkit. Mie mi se pare o mare porcărie, dar poate e părerea mea deformată.

Aici intervine și o profesionalizare, o specializare a organizatorilor. Întîrzie

să apară această profesionalizare? Există suficienți organizatori profesioniști de evenimente?

Mi se pare că totul se face cam după ureche. De asta și spun că noi nu am avut pînă la urmă niște mari concerte, să spunem personalități grele. Revin din nou la exemplul Budapestei. Eu am văzut la Budapesta acum doi ani un concert Roger Waters. Lui Roger Waters nici nu i-a trecut prin minte că ar putea să vină la București sau oriunde în România să cînte, în primul rînd pentru că nu a primit o propunere serioasă și în al doilea rînd pentru că se știe că în România sînt foarte mari probleme cu sonorizarea, care este între mizerabilă și execrababilă.

Asta dacă nu vii cu camioanele de acasă.

Ceea ce nu se prea întîmplă. Nu mai spun că celălalt pol al Pink Floyd-ului, David Gilmour, concertează la Varșovia, dar Doamne ferește nu se gîndește să vină în România. La acest capitol sufăr. Este adevărat că am mai văzut în București un Paradise Lost, Therion, e foarte bine, dar mi se pare încă foarte puțin. Noi nu sîntem încă nici măcar la nivelul bulgarilor.

Tentația ta de fiecare vară este ARTmania, care are loc la Sibiu. Anul trecut ARTmania a părăsit Piața Mare și a fost la cort. Ai fost dezamăgit?

Nu am fost dezamăgit pentru că anul trecut nu am putut să ajung. Se terminase Campionatul European și am plecat direct în concediu. Eu merg pentru că din punctul meu de vedere la ARTmania se petrec lucruri interesante. Pot să văd și trupe tinere, nu sînt nostalgic de felul meu. Încă ascult muzica veche, muzica grea a rockului progresiv, dar îmi place să văd cum evoluează și trupele noi. De exemplu, știu cum sună din concerte, dar mai ales de pe discuri noul Nightwish, cu noua solistă, dar sînt curios să îi văd pe viu, pentru că am niște mari semne de întrebare la nivelul solistei.

În același timp, revine My Dying Bride, o trupă cu cotă mare.

Nu sînt slăbiciunea mea. Știu că pe felia lor sînt foarte buni. Ei au apărut în Anglia concomitent cu Anathema și Paradise Lost. Cele două trupe au început să cînte altceva între timp, ei însă au rămas ancorați în stilul doom. În continuare au publicul lor și nu este deloc de neglizat. Sînt curios să văd cum sună Pain, pentru că nu am ascultat niciodată, în afară de niște experiențe aproximative de pe Youtube, unde poți asculta toate drăciile care îți trec prin cap.

Johnny Panic și Biblia Viselor de Sylvia Plath

CARTEA

Sylvia Plath a scris o cantitate considerabilă de proză. Există în jur de șaptezeci de povestiri, majoritatea nepublicate. Pe lângă ficțiune, a scris cu consecvență o formă de jurnal – însemnările din caiete erau în general autocritici negative sau o modalitate de a se mobiliza ca să treacă printr-o situație sau alta. Printre documentele existente la vremea morții ei, se aflau, de asemenea, manuscrisele a vreo șaptesprezece nuvele; printre acestea și unele pe care și-ar fi dorit să le publice. Volumul de față, *Johnny Panic și Biblia Viselor*, cuprinde treisprezece dintre aceste nuvele, alte nouă povestiri, împreună cu cinci dintre cele mai interesante scrieri publicistice și câteva fragmente din jurnal.

Sylvia Plath respinsese categoric mai multe dintre povestirile de aici, prin urmare sînt publicate împotriva

discernămîntului ei. Acest lucru trebuie luat în considerare. Dar, în ciuda slăbiciunilor evidente, sînt niște scrieri deosebit de interesante, care merită păstrate, fie și doar ca indicii cu privire la autobiografia ei launtrică.

Unele dintre ele demonstrează, chiar mai clar decît povestirile mai reușite, cît de mult i-a imobilizat fantezia și inventivitatea simpla prezență obiectivă a lucrurilor și întâmplărilor. Pictorița de natură moartă din ea era loială obiectelor. Faptul direct ucidea orice putere sau înclinație de a-l rearanja sau de a-l vedea altfel. Această limitare la circumstanțele prezente, temnița atît de multor scrieri ale ei în proză, a devenit o parte integrantă a durtății și adevărului poeziilor pe care le-a scris mai tîrziu.

– Carte în curs de apariție, în colecția „Biblioteca Polirom” –

Superman și costumul de schi cel nou al Paulei Brown

Traducere de Anacona
Mindrilă-Sonetto

În anul cînd a început războiul, eram în clasa a cincea la școala gimnazială Annie F. Warren din Winthrop și aceea a fost iarna cînd am cîștigat premiul pentru desenarea celor mai bune însemne ale Apărării Civile. A fost, de asemenea, iarna costumului celui nou de schi al Paulei Brown și chiar și acum, după treisprezece ani, îmi amintesc culorile schimbătoare ale acelor zile, clare și bine definite, ca modelele văzute printr-un caleidoscop.

Locuiam în partea dinspre golf a orașului, pe Johnson Avenue, vizavi de aeroportul Logan și, înainte să mă culc, în fiecare seară, obișnuiam să îngenunchez la fereastra dinspre vest și să privesc luminile Bostonului, care scintileau și pîlpăiau peste apa tot mai întunecată. Apusul își flutura mîndru flamura trandafir de deasupra aeroportului, iar sunetul valurilor se pierdea în uruiul perpetuu al avioanelor. Mă minunam de semnalele luminoase, mișcătoare de pe pistă și urmăream, pînă se făcea întuneric de-a binelea, luminile pulsatile roșii și verzi care se înalțau și coborau pe cer ca niște stele căzătoare. Aeroportul era Mecca mea, Ierusalimul meu. Toată noaptea visam că zbor.

Aceea a fost perioada mea cu vise în culori vii. Mama era de părere că trebuie să dorm enorm de mult, așa că nu eram niciodată cu adevărat obosită cînd mergeam la culcare. Era cel mai plăcut moment al

zilei, cînd puteam să stau întinsă în amurgul vag și să lunec spre somn, inventîndu-mi singură visele așa cum ar fi trebuit să se desfășoare. Visele mele despre zbor erau credibile ca un peisaj de Dali, atît de reale, că mă trezeam uneori cu un șoc subit, o senzație ce-mi tăia respirația că am căzut din cer precum Icar și m-am oprit, la țanc, pe propriul meu pat moale.

Aceste aventuri de fiecare noapte în spațiu au început o dată cu Superman, care îmi invada visele și mă învăța să zbor. Obișnuia să vină precum tunetul, în costumul lui albastru, lucios, cu pelerina suierînd în vînt și semănînd remarcabil de bine cu unchiul Frank, care locuia cu mama și cu mine. În torsul magic al pelerinei lui auzeam aripile a o sută de pescăruși, motoarele a o mie de avioane.

Nu eram singura care-l venera pe Superman în cartierul nostru. David Sterling, un băiat palid, mereu cu nasul în cărți, care locuia ceva mai încolo pe stradă, îmi împărțea dragostea față de poezia pură a zborului. În fiecare seară, înainte de cină, ascultam împreună la radio emisiunea cu Superman, iar ziua ne inventam propriile aventuri, pe drum spre școală.

Școala gimnazială Annie F. Warren era o clădire din cărămidă roșie, așezată la distanță de autostrada principală, pe o stradă cu asfalt negru, înconjurată de terenuri de joacă pustii. În apropierea parcerii, David și cu mine am găsit alcool perfect pentru jocurile noastre de-a Superman. Intrarea părgănită din spate a școlii se afla la capătul unui coridor lung, care constituia un loc excelent pentru capturări-surpriză și salvări neașteptate.

În recreații, David și cu mine intram în lumea noastră. Îi ignoram pe băieții care jucau baseball pe terenul cu pietriș și pe fetele care chicoteau și se jucau cu mingea. Jocurile noastre de-a Superman ne făceau să fim niște proscrisi, dar ne dădeau un sentiment de superioritate. Am găsit chiar și o dublură pentru rolul răufăcătorului, în persoana lui Sheldon Fein, băiețușul cel nătăflet al mămicii din vecini, care era exclus din jocurile băieților fiindcă plîngea ori de cîte ori cineva „i-o dădea” în jocul de-a prinselea și reușea mereu să cadă și să-și julească genunchii înveliți de grăsime.

La început a trebuit să-l îmboldim pe Sheldon să-și preia rolul, dar după o vreme a devenit expert la inventarea torturilor și chiar le întreprindea în particular, în afara jocului. Avea obiceiul să smulgă aripile muștelor și picioarele lăcustelor și ținea captive insectele vătămate într-un borcan ascuns sub pat, de unde putea să le scoată pe ascuns și să le privească cum se chinuie. David și cu mine nu ne jucam cu Sheldon decît în recreații. După școală, îl lăsam mămicii, bomboanelor și insectelor lui neajutate.

În acea perioadă, unchiul Frank locuia cu noi, așteptîndu-și recrutarea în armată, iar eu eram sigură că semăna extraordinar de bine cu Superman incognito. David nu vedea asemănarea la fel de limpede ca mine, dar recunoștea că unchiul Frank era cel mai puternic bărbat din cîți cunoscuse și că știa să facă o mulțime de șmecherii, ca de pildă să facă bomboanele să dispară sub șervete și să umble în mîini.

În acea iarnă s-a declarat războiul și-mi aduc aminte cum stăteam cu mama și cu unchiul Frank lângă radio, simțînd o amenințare stranie în aer. Vocile de la radio erau scăzute și grave, se discuta despre

avioane și bombe germane. Unchiul Frank a spus ceva, cum că germanii din America erau băgați la închisoare pe durata războiului, iar mama vorbea despre tata, repetînd la nesfîrșit: „Mă bucur că Otto n-a apucat să vadă asta; mă bucur că Otto n-a trăit pînă azi, să vadă unde am ajuns”.

La școală, am început să desenăm însemne ale Apărării Civile, și atunci a fost cînd l-am învins pe Jimmy Lane, un vecin, și am cîștigat premiul pentru clasa a cincea. Din cînd în cînd făceam exerciții pentru raidurile aeriene. Soneria de incendiu începea să urla și noi ne luam jacheta și creionul și coboram în șir scara scîrțuitoare ce ducea la subsol, iar acolo ne așezam în colțurile alocate, conform marcajelor noastre colorate, și ne puneam creionul între dinți, ca bombele să nu ne facă să ne mușcăm din greșală limba. Unii dintre copiii mici din ciclul inferior plîngeau, fiindcă în beci era întuneric, existînd doar cîteva becuri în tavan care-și aruncau lumina pe zidurile de piatră neagră și reci.

Amenințarea războiului se infiltra pretutindeni în America. În recreații, Sheldon se transforma în nazist și mărșăluia în pasul de gîscă împrumutat din filme, dar unchiul lui, Macy, lupta cu adevărat deasupra Germaniei, iar doamna Fein a început să slăbească și să devină tot mai

palidă, fiindcă a aflat că Macy a fost luat prizonier, iar după asta, nimic.

Iarna trecea cu încetineală, cu un vînt umed de răsărit venind întotdeauna dinspre ocean, și zăpada se topea mereu înainte să se adune destulă pentru săniuș. Într-o după-amiază de vineri, chiar înainte de Crăciun, Paula Brown a dat petrecerea anuală de ziua ei, iar eu am fost invitată, pentru că petrecerea era pentru toți copiii din cartierul nostru. Paula locuia peste drum de Jimmy Lane, pe Somerset Terrace, și nimeni din vecini n-o plăcea prea tare, fiindcă își dădea aere de șefă și era arogantă, cu o piele albă, cozi împletite, roșcate, și ochi de un albastru spălăcit.

Ne-a întîmpinat la ușa casei sale într-o rochie albă de organdi, cu părul roșcat făcut bucle lungi și legat în creștet cu o fundă de satin. Înainte să ne putem așeza la masă, să mîncăm tort și înghețată, a trebuit să ne arate toate cadourile pe care le primise. Erau foarte multe, fiindcă era și ziua ei, și în preajma Crăciunului.

Cadoul preferat al Paulei era un costum de schi, pe care l-a probat ca să ni-l arate. Costumul era albastru azuriu și sosise într-o cutie argintie, din Suedia, ne-a spus ea. Partea din față a jachetei era brodată toată cu trandafiri roz și albi și cu mierle albastre, iar pantalonii aveau bretele brodate.

AUTOAREA

Sylvia Plath s-a născut la 27 octombrie 1932 în Boston, Massachusetts. Talentul ei literar s-a făcut remarcat de timpuriu, prima poezie fiindu-i publicată la vârsta de opt ani. Vara anului 1953 (săptămânile petrecute la New York, când a lucrat ca redactor colaborator la revista „Mademoiselle”, și lupta agonizantă cu depresia ulterioară întoarcerii acasă) constituie materialul brut al romanului *Clopotul de sticlă*. Spre sfârșitul acelei veri, Sylvia Plath încearcă să se sinucidă. După o lungă perioadă de terapie psihiatrică și tratamente cu șocuri electrice, își revine și în 1955 absolvă Smith College, după care pleacă în Anglia, la Cambridge, cu o bursă Fulbright. Aici îl cunoaște pe poetul englez Ted Hughes, cu care se va căsători un an mai târziu. Cuplul se stabilește în Anglia, unde li se vor naște cei doi copii.

În toamna anului 1960 îi apare primul volum de versuri, *The Colossus*. Anul 1962, trăit la intensitate

maximă, o pune pe Sylvia Plath la grea încercare. Definitivează romanul *Clopotul de sticlă*, se desparte de Ted Hughes și scrie poezii într-un ritm frenetic (majoritatea apărute în volumul postum *Ariel*).

Dar la începutul anului 1963, când îi apare *Clopotul de sticlă*, publicat sub pseudonimul Victoria Lucas, situația Sylviei e disperată. Mariajul îi eșuase, ea și copiii erau măcinați de boală și, într-un apartament neîncălzit, aveau de înfruntat cea mai cruntă iarnă a secolului. În zorii zilei de 11 februarie 1963, la Londra, Sylvia Plath se sinucide. Ulterior i se publică volumele *Ariel* (1965), *Crossing the Water* (1971), *Winter Trees* (1971) și *Collected Poems* (1981). În 1982 i se acordă postum premiul Pulitzer pentru volumul *Collected Poems*. De altfel, Sylvia Plath cunoaște o faimă postumă ce sporește odată cu trecerea anilor și cu redescoperirea întregii sale opere.

Paula avea chiar și o mică beretă albă de angora și mănuși de angora asortate.

După desert, tatăl lui Jimmy Lane ne-a dus pe toți cu mașina la cinema, să vedem spectacolul de seară, ca o tratație specială. Înainte să-mi dea voie să merg, mama aflase că filmul principal era *Albă ca Zăpada*, dar nu-și dăduse seama că înainte rula un film de război.

Filmul era despre prizonierii de război ai japonezilor, care erau torturați, nu li se dădea nici de mâncare, nici apă. Jocurile noastre de-a războiul și emisiunile de radio erau inventate toate, dar filmul ăsta era real, asta chiar se întâmplase. Mi-am astupat urechile, ca să nu mai aud gemetele oamenilor însetați și infometate, însă nu-mi puteam smulge privirea de la ecran.

În cele din urmă, prizonierii au desprins un buștean greu din grinzile joase ale tavanului și l-au împins prin peretele de lut, ca să poată ajunge la țșnităoarea din curte, dar tocmai când primul om a ajuns la apă, japonezii au început să împuște prizonierii, să-i calce în picioare și să ridă. Stăteam la marginea intervalului; văzînd asta, m-am ridicat în grabă, am fugit la toaletă, am îngenunchat deasupra WC-ului și am vomat tortul și înghețata.

În seara aceea, după ce m-am băgat în pat, imediat ce am închis ochii, lagărul de prizonieri a prins viață în mintea mea și bărbații care gemeau au străpuns iarăși pereții și au fost iarăși împușcați când ajun-

geau la firisorul de apă al țșnităoarei. Ori-cît de tare m-am gîndit la Superman înainte să adorm, nici o siluetă albastră de cruciat n-a coborît tunător, cu o minie cerească, să-i zdrobească pe oamenii galbeni care mi-au invadat visele. Dimineața, când m-am trezit, aveam așternutul umed de sudoare.

În sîmbăta aceea a fost un ger aprig, iar cerul era cenușiu și șters, amenințînd cu ninsoarea. După-amiaza, pe cînd mă întorceam acasă agale de la magazin, îndoindu-mi degetele înghețate în mănuși, am văzut doi-trei copii jucîndu-se de-a prinseala în fața casei Paulei Brown.

Paula s-a oprit în toiul jocului și mi-a aruncat o privire rece.

— Ne mai trebuie cineva, a spus ea. Joci?

Și mi-a dat-o, nimerindu-mă pe picior; am început să sar într-un picior și, în cele din urmă, l-am prins pe Sheldon Fein pe cînd se apleca să-și încheie un galoș îmblănit. Un dezgheț timpuriu topise zăpada de pe stradă și asfaltul era presărat cu nisipul împrăștiat de camioanele de dezapezire. În fața casei Paulei, mașina cuiva lăsase o pată neagră, lucioasă, de ulei.

Noi alergam pe stradă, retrăgîndu-ne pe peluzele maronii, înghețate, cînd cel care era să ne prindă se apropia prea tare. Jimmy Lane a ieșit din casă și a stat să ne privească puțin timp, apoi a intrat și el în joc. De fiecare dată cînd era el la prinsea, o alerga pe Paula, în costumul ei de schi albastru azuriu, și ea țipa strident și se uita la el cu ochii aia mari, spălăciți, iar el reușea de fiecare dată s-o prindă.

Dar, la un moment dat, Paula n-a fost atentă pe unde calcă și, cînd Jimmy a întins mîna să i-o dea, a alunecat pe pata de ulei. Am incremenit cu toții cînd am văzut-o căzînd pe o parte, de parcă am fi jucat „statuile”. Nimeni n-a scos o vorbă și, pret de un minut, s-a auzit doar sunetul avioanelor de cealaltă parte a golfului. Lumina slabă, verzuie a sfîrșitului de după-amiază ne-a înconjurat, rece și definitivă ca un oblon.

Costumul de schi al Paulei era ud și mînjit de ulei negru pe o parte. Mănușile ei de angora picurau ca o blană neagră de pisică. Paula s-a ridicat încet în fund și ne-a privit cum stăteam în jurul ei, de parcă ar fi căutat ceva. Și, brusc, ochii ei s-au ațintit asupra mea.

— Tu, a spus ea rîspicat, arătînd spre mine, tu m-ai împins!

După încă o secundă de tăcere, Jimmy Lane s-a întors spre mine.

— Tu ai fost, m-a provocat el. Tu ai fost!

Sheldon, Paula, Jimmy și toți ceilalți s-au întors spre mine cu o bucurie ciudată pîlpiind în fundul ochilor.

— Tu ai fost, tu ai împins-o! au spus ei.

Și, cu toate că strigam „N-am fost eu!”, s-au apropiat toți de mine, scandînd în cor: — Ba da, tu ai fost, tu ai fost, te-am văzut!

Nu vedeam nici un ajutor în fîntina chipurilor care se strîngeau în jurul meu și am început să mă întreb dacă Jimmy o împinsese pe Paula sau dacă ea căzuse singură, și nu eram sigură. Nu eram deloc sigură.

M-am strecurat pe lîngă ei, spre casă, hotărîtă să nu fug, dar după ce i-am lăsat în urmă, am simțit bufnitura ascuțită a unui bulgăre de zăpadă în umărul stîng, apoi încă una. Am iuțit pasul și am cotit pe lîngă casa lui Kelly. În fața se afla casa mea, vopsită în cafeniu închis, cu acoperiș de șindrilă, iar înăuntru, mama și unchiul Frank, venit în permisie. Am început să alerg în înserarea geroasă, mușcătoare, spre pătratele de lumină din ferestrele care însemnau „acasă”.

Unchiul Frank m-a întîmpinat la ușă. — Ce face soldatul meu preferat? m-a întrebant el și m-a săltat atît de sus în aer, că am atins tavanul cu capul.

În glasul lui era o dragoste mare, care a amuțit strigătele ce încă-mi mai răsunau în urechi.

— Bine, am mințit.

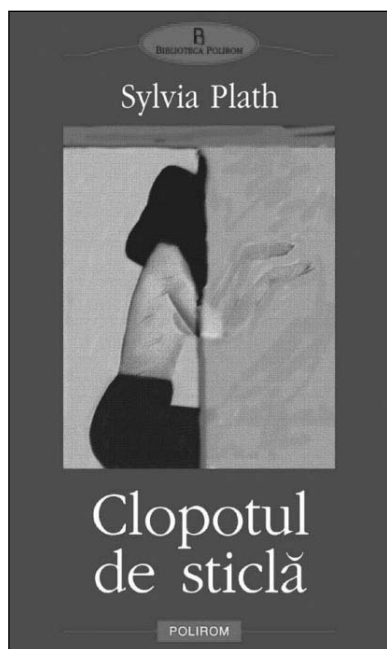
Și m-a învățat mișcări de jiu-jitsu pînă cînd mama ne-a chemat la cină.

Pe fața de masă albă erau așezate lumînări, iar în argintărie și-n pahare pîlpiuau flăcări miniaturale. Vedeam o încăpere, reflectată dincolo de fereastra întunecată a sufrageriei, unde oamenii rîdeau și vorbeau învăluți de o pînză protectoare de lumină, ținuți laolaltă de strălucirea ei indestructibilă.

Pe neașteptate, a sunat soneria, iar mama s-a ridicat să deschidă. Am auzit vocea ascuțită, clară, a lui David Sterling în hol. Ușa deschisă lăsa să intre un curent rece, dar el și mama au continuat să vorbească, fără ca el să intre în casă. Cînd s-a întors la masă, mama avea fața tristă.

— De ce nu mi-ai spus, a zis ea, de ce nu mi-ai spus că ai împins-o pe Paula în noroi și i-ai stricat costumul cel nou de schi?

Înghîțitura de budincă de ciocolată mi-a înțepenit în gît, densă și amară. A

trebuit să beau lapte ca s-o fac să lungece la vale. În cele din urmă am spus:

— N-am fost eu.

Însă cuvintele au sunat ca niște seminte mici, tari și uscate, goale și nesincere. Am încercat din nou:

— N-am fost eu. A fost Jimmy Lane.

— Sigur că te vom crede, a spus mama rar, dar tot cartierul vorbește despre asta. Doamna Sterling a auzit povestea de la doamna Fein și l-a trimis pe David la noi să ne spună că ar trebui să-i cumpărăm Paulei alt costum de schi. Nu înțeleg.

— N-am fost eu, am repetat.

Singele îmi bubuia în urechi ca într-o piele de tobă prost întinsă. M-am ridicat de la masă, fără să mă uit la unchiul Frank sau la mama, care ședeau, solemn și plini de regret, în lumina lumînărilor.

Scara ce ducea la etaj era întunecată, dar am străbătut coridorul lung, pînă la camera mea, fără să aprind lumina și am închis ușa. O lună mică, necoaptă trimitea pătrate de lumină verzuie pe podea și geamurile aveau borduri de gheață.

M-am trîntit cu putere pe pat și am rămas acolo, cu ochii uscați și arzînd. După o vreme l-am auzit pe unchiul Frank cum urcă scările și bate la ușa mea. Văzînd că nu răspund, a intrat și s-a așezat pe patul meu. Îi vedeam umerii voinici,

puternici în lumina lunii, însă fața lui, în umbră, era lipsită de trăsături.

— Spune-mi, scumpa mea, a zis el foarte blind, spune-mi. Nu trebuie să te temi. Vom înțelege. Spune-mi doar ce s-a întîmplat cu adevărat. Știi doar că n-a trebuit niciodată să-mi ascunzi nimic. Spune-mi doar cum s-a întîmplat de fapt.

— V-am spus. V-am spus ce s-a întîmplat și nu pot să schimb nimic. Nici măcar pentru tine nu pot să schimb nimic. El a oftat și s-a ridicat să plece.

— Bine, scumpa mea, a mai spus din ușă. Bine, dar vom plăti oricum pentru un costum de schi nou, doar ca să fie toată lumea fericită, și peste zece ani nimeni n-o să-și mai aducă aminte.

Ușa s-a închis în urma lui și i-am auzit pașii stingîndu-se pe coridor. Am rămas acolo, singură, pe pat, simțînd cum se strecoară umbra neagră pe sub burta lumii, ca un val de furtună. Nimic n-a rezistat, nimic n-a mai rămas. Avioanele argintii și pelerinele albastre s-au dizolvat toate și au dispărut, șterse precum desenele rudimentare cu cretă colorată ale unui copil de pe tabla colosală a întinericului. Acela a fost anul cînd a început războiul, și lumea reală, și diferența.

Dumitru Irimia, profesor doctor la Facultatea de Litere a Universității „Al.I. Cuza” din Iași, a fost unul dintre acei dascăli rari, în măsură să-și însoțească studenții pe toată durata formării lor. L-am întâlnit chiar din anul I, la cursul de „Lingvistică generală”: prejudecata unei materii aride s-a transformat, pe nesimțite, în bucuria intelectuală a înțelegerii că mecanismul prin care oamenii comunică e un sistem uimitor de riguros și de viu în același timp. L-am regăsit în anul al II-lea, defrișând împreună cu noi structura gramaticală a limbii. L-am redescoperit, mai apoi, călăuză printre meandrele altui sistem, splendid articulat, structura stilistică a limbii române. L-am savurat, pe treapta următoare de studiu, adâncimea reflecției și dinamismul argumentației pe teritoriul poeziei, receptând dintr-odată un Eminescu întemeietor de lumi poetice, plin de înțelesuri, greu de corespondențe; un Eminescu neștiut al variantelor care deveneau ipostaze coerente și revelatoare ale unei gândiri poetice „invariante”, ireducibile. Bagajul științific și competența covârșitoare se pot adesea întoarce împotriva profesorului, transformându-l, pentru studenți, într-o personalitate strivitoare. Am fost printre acei studenți și doctoranzi, numeroși, care i-au descoperit generozitatea: voluptatea dialogului intelectual, la seminarii sau la „catedra Eminescu”; bucuria anuală a întâlnirilor din cadrul Colocviului Național Studentesc „Mihai Eminescu”; prietenia vorbelor spontane în curte la Eminescu, la Ipotești.

IN MEMORIAM DUMITRU IRIMIA

„Am avut norocul să întâlnesc studenți cu care să merg

Interviu realizat
de Cristina Hermeziu

Cum „l-ați descoperit” pe Eminescu? Până la „limbajul poetic eminescian”, adică un Eminescu „total”, care a fost „primul” Eminescu?

Cu Eminescu m-am întâlnit mai întâi în liceu, dar nu pentru că trebuia „să învățăm lectia”, ci pentru că profesorul ne-a spus că Eminescu nu este numai *Împărat și proletar* și ne-a vorbit despre *Luceafărul*, despre *Doina*, despre Titu Maiorescu și ne-a invitat să mergem la biblioteca orașului. Acolo aveam să întâlnesc un om excepțional, directoarea Bibliotecii, doamna Eugenia Mircea (prin care, apoi, la terminarea liceului, aveam să merg pentru un an bibliotecar într-o frumoasă comună, Văleni – Neamț, acolo unde avusesse proprietăți baronul Stârcea ot Văleni, mareșalul regelui) și aveam să citesc și cărți din fondul special, nu acasă, numai acolo, într-o sală a bibliotecii. A mai fost apoi întâlnirea cu G.T. Kirileanu, editorul lui Creangă, în casa de la Piatra Neamț, în luna în care am urmat un curs de specializare pentru bibliotecari (alt prilej de a mă întâlni cu oameni minunați, unul dintre ei, directorul cursului, într-o perioadă foarte grea: izbucnise revoluția anticomunistă din Ungaria). Kirileanu fusese bibliotecarul Curții regale și reușise să păstreze un fond bogat de cărți și reviste, intrat astăzi în fondul Bibliotecii județene, care a și primit numele marelui cărturar. La facultate, apoi, am urmărit în lucrarea de diplomă *Concepția lui Eminescu despre artă*, elaborată cu greu, pentru că Eminescu era *la secret*. Aș spune că mă apropiam tot mai mult de Eminescu, pe măsură ce înțelegeam că există o poziție oficială de împiedicare a accesului la cunoașterea personalității lui. Am fost însă norocos: am întâlnit oameni care mi-au deschis, în tăcere, uși spre opera lui Eminescu,

trecută la fondul secret, în termeni mai exacti, arestată, mi-au deschis uși inclusiv spre publicistica lui, iar mai târziu, chiar și spre manuscrise. Mai târziu, adică atunci când m-am hotărât să public măcar o parte din scrierile reflectând concepția eminesciană despre cultură și artă. Atunci, norocul meu a fost doamna Aurelia Rusu, editoare a operei eminesciene, care cred că avea o anumită poziție de răspundere la Biblioteca Academiei din București; acolo m-am putut întâlni cu manuscrise eminesciene, fără îndoială una din întâlnirile mele cu cea mai mare încărcătură *ființială* (cu tot greul de semnificare a acestui adjectiv). Așa am putut realiza și publica, în anul 1970, la Editura Junimea din Iași, la început de drum pe atunci și mulți ani foarte bine orientată și condusă de scriitorul Mircea Radu Iacoban, volumul *Eminescu: Despre cultură și artă*. Aici au apărut pentru prima dată unele texte/insemnări manuscrise eminesciene esențiale pentru concepția lui despre artă, cultură, limbă. Cu aceeași motivare, au fost introduse în volum cronici dramatice, precum și fragmente din articole politice, publicate în „Timpul”. Sper ca, într-un viitor nu prea îndepărtat, să poată avea acoperirea financiară necesară pentru tipărire un volum similar, dar mult mai bogat și mai bine organizat, adus într-o stare foarte apropiată de publicare, prin colaborarea cu Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu” de la Ipotești-Botoșani.

Cum vedeți, acest „primul Eminescu” are două ipostaze, esențiale pentru trecerea la *Limbajul poetic eminescian*; gândirea estetică eminesciană se află într-o corespondență perfectă cu mutația radicală pe care o produce poezia lui în cultura românească: prin Eminescu limbajul poetic își asumă funcție întemeietoare de lumi semantic-poetice, lumi care au ca nucleu de semnificare întrebările ființei, și nu interpretarea, fie aceasta și frumos poetică, a lumii cu determinări spațio-temporale. În acest sens, aș considera – chiar dacă nu împrăștiș sintagma – că spre „Eminescu total”, mai exact, spre esența profundă a poeziei și a creației poetice eminesciene (în vers și în proză deopotrivă) aspiră, în mod complementar, interpretarea din *Limbajul poetic eminescian* (Junimea, 1976) și interpretările din *Dicționarul limbajului poetic eminescian*, în cele două componente: (I) *Concordanțele poeziilor antume* (2 volume, Botoșani, 2002), *Concordanțele poeziilor postume* (4 volume,

» „Aș spune că mă apropiam tot mai mult de Eminescu, pe măsură ce înțelegeam că există o poziție oficială de împiedicare a accesului la cunoașterea personalității lui. Am fost însă norocos: am întâlnit oameni care mi-au deschis, în tăcere, uși spre opera lui Eminescu, trecută la fondul secret, în termeni mai exacti, arestată, mi-au deschis uși inclusiv spre publicistica lui, iar mai târziu, chiar și spre manuscrise.”

Iași, 2006), (II) *Semne și sensuri poetice I. Arte* (Iași, 2005), *Semne și sensuri poetice II. Elemente primordiale* (Iași, 2007), realizat, sub coordonarea mea, de un minunat colectiv de cercetători de la Facultatea de Litere a Universității „Al.I. Cuza” și de la Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași.

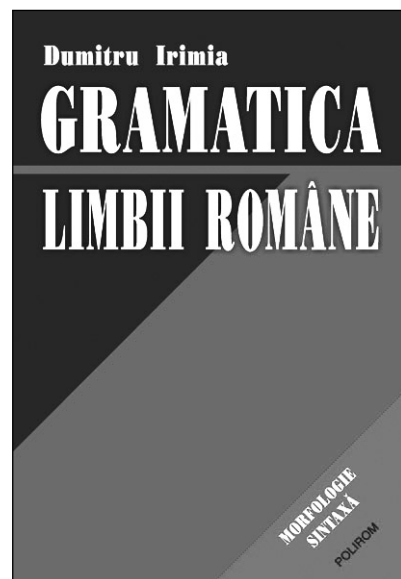
Care e cea mai mare satisfacție în cariera dvs. de profesor și care este cel mai mare regret?

Satisfacția cea mai mare? Că am avut norocul de-a lungul acestor câteva decenii, să întâlnesc, în toți anii, studenți cu care să merg pe același drum, cu bucuria reciprocă a întâlnirii, a încrederii, a colaborării, bucurie care s-a extins de la studenții ieșeni, la studenții din celelalte centre universitare din România, iar în ultimii ani și din Republica Moldova și Ucraina – Regiunea Cernăuți, participanți la Colocviul Național Studentesc „Mihai Eminescu”, organizat anual la Iași de mai bine de trei decenii. Trăiam cu aceeași bucurie așteptarea lunii mai, noi cei de la Iași și ceilalți, studenți și profesori, de la Cluj, Timișoara, București, Brașov, Sibiu, Craiova, Suceava, Baia Mare, apoi Bălți, Chișinău, stare de așteptare care cred că a întărit studenții în pasiunea și maturitatea cu care se adânceau în studiul operei lui Eminescu, în traducerea poeziilor sale în limbile studiate. Mă bucuram să aflu de la studenți și profesori (Ioana Em. Petrescu, Mihai Zamfir, Paul Cornea, Iosif Cheie-Pantea, Andrei Bodiu, Ioana Both ș.a.) că la Iași Colocviul „Eminescu” este în același timp o veritabilă școală filologică și o oază de libertate. M-a bucurat că, în august 1996, studenților filologi li s-au alăturat studenții și profesori de la Academia de Arte „George Enescu” din Iași (Prof. Viorel Munteanu, astăzi Rectorul Academiei) în reînvierea/repetarea, după 125 de ani, a acțiunii studenților (între care un rol important a

avut Eminescu) care au organizat în 1871 Serbările de la Putna; s-a depus atunci, la 15 august 1996, la mormântul lui Ștefan cel Mare, o altă Urnă de argint, asemănătoare celei precedente ca model, încărcată, și prin țărina conținută în ea (adusă, mai întâi în vase specifice locului, din toate regiunile locuite de români, precum și de la personalități ale culturii românești: Kogălniceanu, Alecsandri, Mateevici, Eminescu, Bлага, Ciprian Porumbescu) de aceeași semnificație: unitatea și identitatea tuturor românilor, dincolo de granițe statale.

Regretul meu cel mai mare este că nu am reușit să înlătur piedici apărute sau puse funcționării unei Catedre „Mihai Eminescu” la Iași. Am întemeiat această catedră, cu aprobarea în unanimitate a Consiliului Facultății de Litere, la începutul anilor '90, ca o catedră interdisciplinară, cu un colectiv propriu restrâns, pe poziții didactice și de cercetare, și cu profesori invitați de la alte facultăți (în intenție era și de la universități din Republica Moldova, de la Cernăuți, precum și de la alte universități europene), în funcție de ipostazele personalității eminesciene și de temerile teoretice avute în vedere (Stilistică, Poetică, Estetică, Filosofie). Am propus și conducerea Universității a aprobat atunci ca, între cursurile-credit destinate studenților de la toate facultățile, să fie integrat în Planul de învățământ un *Curs Eminescu*, cu prelegeri susținute de profesori de la Facultatea de Litere și de alți specialiști. A fost o bucurie aparte să văd participând la acest curs, alături de studenți filologi, studenți de la Filosofie, Matematică, Geografie-Științele Naturii. Dar minunea n-a ținut mai mult de trei zile (e drept, trei ani)... Apoi, încetul cu încetul, cu motive diferite, catedra a devenit un colectiv Eminescu în interiorul catedrei de Limba română, cu activități didactice specifice, e drept, apoi doar un colectiv de cercetare a creației eminesciene, prin Granturi obținute la concursurile instituite de Ministerul Educației și Cercetării, și de organizare a Colocviului Național Studentesc „Mihai Eminescu”. În colectivul de cercetare s-au integrat foarte bine tineri doctoranzi, apoi „doctori în Filologie”, de la diferite catedre ale Facultății de Litere a Universității „Al.I. Cuza”, și cercetători de la Institutul de Filologie Română „A. Philippide”.

Sigur, aprecierile cu care au fost întâmpinate aceste realizări ne-au bucurat, mai cu seamă că cele mai semnificative au venit din afara Iașului, de la personalități

» „Regretul meu cel mai mare este că nu am reușit să înlătur piedici apărute sau puse funcționării unei Catedre „Mihai Eminescu” la Iași. Am întemeiat această catedră, cu aprobarea în unanimitate a Consiliului Facultății de Litere, la începutul anilor '90, ca o catedră interdisciplinară, cu un colectiv propriu restrâns.”

„Întâlnesc, în toți anii, pe același drum“

reprezentative ale învățămîntului și culturii românești, dar nu au putut înlătura nemulțumirea (eufemistic vorbind...) mult prea adîncă produsă de piedicile puse existenței unei Catedre „Eminescu” la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași. Din păcate, se pare că noi românii nu ne putem elibera de povara unui blestem: ne simțim mai bine lamentîndu-ne în legătură cu absența a ceva, de multe ori, chiar foarte important, iar cînd apar semne că acel ceva stă să ia ființă, sau chiar a luat ființă, trecem la atac...

Dar poate că regretul meu ar putea fi îmblînzit printr-o altă înțelegere. A fost îngropată doar constituirea unei Catedre

Eminescu *instituționalizate*. Altfel, au spus-o în diferite moduri, profesori și studenți din alte centre universitare, Colocviul Național Studentesc, organizat anual la Iași, a reprezentat de-a lungul anilor și reprezintă, prin tematică și dezbateri, o veritabilă Catedră Eminescu. Și interdisciplinară, și interuniversitară. Și care aduce *împreună* studenți și profesori, din România și de la universități din Bălți, Chișinău, Cernăuți.

Ați fost martor, în timp, al unor perioade contrast din istorie, ați traversat „deșertul comunist”, cu toate îngrădirile lui – de la cărți interzise pînă la interzicerea de a ieși din țară etc. Cum

v-a influențat, pe plan personal, pe plan profesional, acest lucru? Ce vi s-a părut intolerabil în toți acești ani?

Privind în urmă, „fără minie”, mă întîlnesc cu imagini și situații contrastante; din succesiunea lor, din încercarea mea de a le raporta unele la altele, înțeleg acum, mai mult ca atunci, că mare parte din „deșertul comunist” pe care a trebuit să-l traversăm după al doilea război mondial se datorează, pe de o parte, numărului redus al încercărilor de a săpa fîntîni, dacă se constata că nu erau posibile canale aducătoare de apă, pe de alta, descoperirii avantajelor conviețuirii cu deșertul. Mă

Profesorul ideal nu dă răspunsuri ultime

Cum arată, în concepția dvs. și cu experiența a zeci de ani de activitate universitară, studentul ideal? Dar... profesorul ideal?

Studentul ideal? Tînărul care, la terminarea Liceului, a ales o anumită facultate pentru acea facultate, pentru specificul facultății perceput ca fiind drumul pe care vrea să meargă el, cu motivări venind de undeva din interiorul ființei lui. Iar acesta e studentul care în timpul orei se uită la profesor, nu ezită să pună întrebări, chiar să-l provoace pe profesor spre alte răspunsuri, care îl caută pe profesor dincolo de orele de curs, de seminar, dincolo de examene...

Profesorul ideal? Poate mai potrivit, profesorul adevărat, profesorul care intră cu toată deschiderea în raport cu acest student sau își formează în felul acesta studenții. Nu citește cursuri, nu spune/nu dictează definiții, nu dă răspunsuri ultime, pentru a vrea apoi aceste răspunsuri la întrebări, îl provoacă pe student, dialoghează cu el, în amfiteatru și în afara amfiteatrului, descoperă și îi descoperă studentului capacitățile creatoare și împreună cu studentul îi descrie/construiește acestuia drumul potrivit pentru fructificarea și dezvoltarea capacităților lui creatoare. Între el și studenții catedra e doar un obiect de mobilier, nu un hotar...

refer la partea vizibilă/văzută a deșertului. Despre partea nevăzută, ascunsă cu strășnicie (chiar de cei foarte apropiați nouă), a crimelor de „les umanitate” – în termenii lui P. Istrati, în cea dintîi denunțare foarte severă a sistemului comunist, în *Spovedanie pentru învinși* (1929) și în corespondența cu R. Rolland – aveam să aflăm mai tîrziu.

Revenind la partea văzută a deșertului, trăită în mod direct, trebuie să mărturisesc că momente din perioada comunistă, importante sub diferite aspecte, mi-au impus înțelegerea de mai sus, alte momente, la fel de importante din perioada de după revoluția din 1989, mi-au întărit-o. Concret: am întîlnit oameni care săpau fîntîni și oameni care împiedicau săparea de fîntîni...

Despre cărți „arestate”... Ca să-mi pot realiza lucrarea de diplomă, *Concepția lui Eminescu despre artă*, am putut primi, „numai la sală”, cărți și reviste (între acestea, „Buletinul «Eminescu»”, care a apărut o lungă perioadă de timp la Cernăuți) de la fondul secret (!), prin deschiderea pe care mi-au arătat-o directorul Bibliotecii Centrale Universitare „M. Eminescu”, profesorul Gr. Botez, și bibliotecarele, care mi le aduceau, fără buletinul de împrumut „tipizat”; nu trebuia să fie înregistrată studiul lor... Am avut apoi norocul aceleiași deschideri la Biblioteca Academiei Române din București, în pregătirea ediției Eminescu: *Despre cultură și artă*.

Despre drumuri blocate... Între anii 1972-1974, am fost lector de *Limba română* la universitățile din Torino și Milano. Ministerul Învățămîntului îmi acceptase dosarul, deși nu eram membru de partid, în 1971, înspre sfîrșitul unei perioade de relativă destindere. Presupun însă că aceasta a fost posibil și (sau mai ales) pentru că la conducerea direcției care se interesa de studiul *Limbei și literaturii române* la universități străine se aflau, într-un prim timp, profesorul Mihai Zamfir și, în timpul imediat următor, lingvistul Cicerone Poghiric, intelectuali autentici. Dar, deși dosarul meu fusese acceptat de Minister și numirea mea aprobată de consiliul Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Torino, la întîlnirea cu studenții torinezi

» **„Momente din perioada comunistă, importante sub diferite aspecte, mi-au impus înțelegerea de mai sus, alte momente, la fel de importante din perioada de după revoluția din 1989, mi-au întărit-o.”**

aveam să ajung însă abia în februarie 1972, aproape de sfîrșitul primului semestrului universitar. Au fost mai multe luni în care a trebuit să fac față unor presiuni din partea Securității, în încercarea de a-mi obține acordul de colaborare „pentru apărarea intereselor naționale”(!). Eram luat de la facultate, de acasă, erau alternate promisiuni de avantaje cu amenințări, eram șantajat în diferite chipuri. Cînd au ajuns la convingerea că nimic nu-mi poate schimba poziția m-au „părăsit”, cu un abia ascuns avertisment. De-acum urma să aflăm de la Minister cînd și dacă voi mai pleca la Torino. Ministerul avea un singur răspuns, transmis mie prin Universitate sau comunicat direct, cînd încercam să aflăm la telefon cum mai stau lucrurile: Italia nu a dat încă viza, pe pașaportul meu, pașaport de serviciu. Cum doream foarte mult să ajung în Italia, într-o bună zi am luat hotărîrea să mă duc personal la Ambasada Italiei. Am fost primit fără nici o dificultate de consilierul cultural, care a rămas uimit de răspunsul dat mie de Minister, întrucît nici nu se ceruse o viză pe numele meu. A telefonat la Torino, de unde au primit confirmarea că sînt așteptat la universitate de mai multă vreme. Mi-a luat numărul de telefon de la Iași, iar peste o săptămînă totul era în regulă, sub aspectul vizelor. La secretariatul ministerului am fost primit cu o evidentă stare de nemulțumire. Cum de m-am dus de unul singur la Ambasadă!... Alte tentative de „atrageră” au urmat și în Italia, dar eram de-acum încă mai întărit în a-mi apăra poziția. Și am fost lăsat definitiv în pace.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Raport final

Nu pot intra în vacanță fără să povestesc cum, la sfârșit de iunie, măcar pentru vreo sută de timișoreni între 50 și 70 de ani, timpul s-a dat de trei ori peste cap și ei s-au trezit cu vreo trei decenii mai tineri. Iar pentru alți o sută, care ar putea fi socotiți ușor drept copiii, ba chiar nepoții primilor, același timp a încremenit și i-a lăsat muți de uimire văzînd cum devin una cu părinții și bunicii, într-atît erau de emoționați, încîntați, înlăcrimați la unison. Freud s-ar fi putut lua scurt la palme fiindcă măcar preț de cîteva ore ar fi văzut cum i se spulberă teoria cu tații și fiii vrăjmași. Concordia binefăcătoare care a porgrit pe rînd în patru locuri asupra omenetului n-a fost deloc aiurea, iar pentru că la toată bucuria care a țîșnit prin pori pot zice că am pus și eu un mic umăr, înari-para mea s-a ridicat de-a dreptul la cub. Dar despre ce a fost vorba? Despre o suită de – cum să le spun – manifestări culturale, patru la număr, toate de top, toate prilejuate de apariția unei cărți și reunite sub cupola unui proiect, *Legende vii*, finanțat de primăria Timișoarei. Cartea se cheamă *Povestea zilelor noastre*, a apărut la editura ICR, are peste 400 de pagini și e scrisă de fapt de 13 autori, deși pe copertă apare un singur nume: Adriana Cîrcu.

Ca să îi întrebe pe cei 12 „ce mai faci?”, Adriana a plecat din Heidelbergul ei și a străbătut lumea în lung și-n lat: de la Singapore la Paris, de la Amsterdam la New York, din Ungaria în Spania sau Elveția și, mai aproape de ea, în Germania. Numele unora sînt cunoscute tuturor, ale altora le spun ceva doar împătîmiților de jazz, film, sculptură, teatru, arhitectură. Iată-i, în ordinea intrării în scenă: Eugen Gondi, Valeriu Sepi, Ţuchi Dobrozemsky, Victor Cîrcu, Cătălin Dorian Florescu,

Walter Roth, Nicolae Covaci, Doru Covrig, Răzvan Georgescu, Coriolan Babeți, Anda Andrei, Ingeborg Meyer. Îi leagă pe toți în primul rînd o prietenie cu Adriana, dar și faptul că, într-un fel sau altul, viețile le-au trecut decisiv prin Timișoara. Deși îi știu pe cei mai mulți dintre ei, le-am citit poveștile uluită, fără să pot lăsa cartea din mîini, ca pe un roman impunător, făcut din niște romane mai mici. Viețile fiecăruia în parte sînt senzaționale în sine, dar și pentru că au ceva ce le leagă în subteran de noi toți și care e istoria, zic vorbe mari, a unui loc, a unor vremuri. Adică, așa cum scrie pe copertă: *Povestea zilelor noastre*.

La fel de senzațional e și ce s-a întîmplat *live* într-o cafenea frumoasă și selectă, într-o galerie, în fața galeriei, pe stradă, în subsolul Muzeului de Artă. Au fost acolo, înconjurați de zeci de oameni, o parte din autorii cărții, fiii rătăcitori și risipitori întorși acasă, cum le place chiar lor să-și spună. Au vorbit unii cu alții, dar mai ales cu noi, cei din public, au cîntat jazz, au expus tablouri, au proiectat filme, au făcut performanțe-uri și iar au vorbit, după ațiția ani, de parcă s-ar fi spart toate conductele cu amintiri și cuvinte, de parcă n-ar mai fi fost timp. Cum a zis și pictorul Sepi de la Phoenix, în hitroșenia lui, venit taman din Singapore: „Măi, parc-aș fi deja împăiat, așa mă simt cu legendele astea vii. Parcă aș da raportul final. Cînd uite ce frumos zic eu în carte că Singapore e de fapt o Timișoară mai mare, cu toate neamurile ei, cu bisericile, gîndurile și culorile ei și că abia acolo mi-am dat seama că Dunărea nu se termină în Deltă, iar al patrulea braț al său trece prin mine și se varsă în Mekong”.

Radu Pavel Gheo și publicul lui

Neobișnuită maniera de autoprezentare de pe ultima copertă a volumului lui Radu Pavel Gheo! După obligatoriul citat din critici (Marius Chivu cu o afirmație despre calitățile „frazee” autorului) urmează o serie de patru preluări de declarații de pe forumuri Internet din cele mai diverse: softpedia, fcsteaua, anime-club („prima comunitate de anime și manga din România”) și garsonieraluimaruta.ro. Numele lui Gheo apare în aceste discuții în mod firesc, ca o simplă și bonomă recomandare de lectură, iar nu sub forma unui urlet ultimativ al fanilor nemulțumiți de ignoranța interlocutorului.

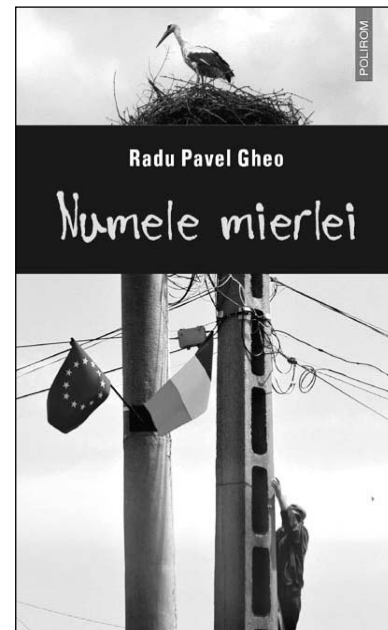
Doris Mironescu

În aceste conversații, superlativul absolut nu are cum să fie altul decît „mișto”, impus de contextul lingvistic, dublat eventual de un „Gheo rocks!”. Altfel, tonul e cel normal, al conversației firești, fără prejudecățile exclusiviste ce caracterizează adesea discuțiile literare, ba chiar de o urbanitate care trebuie să-i fi plăcut mult autorului, adesea avocat al politetii în scrierile sale pe teme contemporane. Ca manifestare netrucată a entuziasmului, iată un cititor de pe un forum internautic generalist: „O întrebare: știe cineva dacă există vreun site care oferă cărțile, în format electronic, scrise de Radu Pavel Gheo? Indiferent dacă este gratis sau cu bani”.

Cu ajutorul fragmentelor ilustrative de pe copertă, Radu Pavel Gheo ne prezintă publicul său. Nu mă refer la un tip standard, tînar, cosmopolit și internautic, în care scriitorul timișorean s-ar recunoaște, nu mă refer la fani Steaua, nici măcar la Cătălin Măruță. Scriitorul înțelege să se recomande prin intermediul unui decupaj semnificativ din reacțiile genuine ale unor cititori anonimi, care pot fi identificați cu cititorul generic de astăzi. Dar este acest cititor unul interesat cu adevărat de literatură, sau e un consumator accidental de text, neinteresat dacă textul pe care-l parcurge în format electronic sau pe hîrtie e unul literar sau nu?

În *Numele mierlei* se găesc 50 de proze, distribuite în cinci secțiuni intitulate

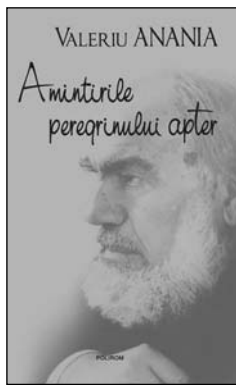
LP-uri: „Cotidiană”, „Balcanice”, „Vîrste și vremi”, „Zoon politikon” și „Pozne”. Cifra rotundă și opțiunea pentru limbajul DJ-istic, amintind de cîrtărescianul *Dublu CD*, sugerează o intenție ludică. Prozele de față se oferă, vorba lui Dan Lungu, „cu amănuntul”, pot fi citite în orice ordine, fie una subiectivă, fie cea dată de comanda „shuffle” a programului de ascultat muzică. S-ar zice că scriitorul renunță, bucuros și postmodern, la autoritatea sa asupra ordinii lecturii și, implicit, și la controlul sensurilor din text. Dar nu e vorba de vreo iradiere semantică scăpată de sub control: povestirile sale nu se dispensează de univocitatea sensului, ca în cele mai experimentale scrieri ale lui Thomas Pynchon, ci mizează pe repetabilitatea aceiași lecturi la toți cititorii săi. Povestirile de față își invită cititorul la consens și la confort. Acesta poate proceda cu cartea cum crede de cuviință, poate citi pe sărite, se poate ghida după secțiunile tematice sau poate începe cu titlurile care îl atrag mai mult. (Și Gheo știe să pună titluri foarte sugestive, să promită o poantă sau chiar să facă o aluzie literară, pentru gusturile mai subțiri.) Iar autorul speră că, după ce va fi trecut pe „repede înainte” prin cîteva secțiuni ale cărții, cititorul se va întoarce, cumînțit, și la bucățile pe care nu le-a agreat la o primă vedere, cucerit acum de umorul, dar și de tiparul repetitiv al prozelor, care-i oferă, pavlovian, o secvență umoristică de fiecare dată cînd se aprinde becul moralizator.

Vocația lui Gheo de publicist – cunoscută și admirabilă

Privite mai de aproape, textele din „Balcanice” și „Zoon politikon” sînt esențial jurnalistic, practic niște editoriale narative. Vocația lui Gheo de publicist, autor de articole „de atitudine” este cunoscută și admirabilă. Și este admirabilă mai ales pentru că nu încearcă să impună ostentativ un punct de vedere propriu cititorului, ci își travestește anecdotic convingerile, mizînd pe seducția povestirii. Fierște, rezultatul este tezig. Nu că n-avea și tezismul meritele sale, mai ales atunci cînd nu e dublat de retard estetic total. Însă cît timp teza prevalează, fie ea și civică și proeuropeană, textul nu are cum să treacă de un anumit prag. Din punctul de vedere al pragmaticii literare, proza lui Gheo din „Balcanice”, de exemplu, unde „dezbate” teme precum integrarea, corupția, mitocănia națională și racilele trecutului, nu e cu mult diferită de cea a lui Jean Bart din *Datorii pierdute*. Anecdota e subordonată scopului publicistic, umorul nu rezultă din

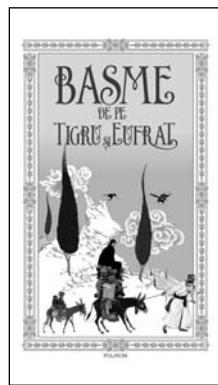
SEMNAL

Valeriu Anania, *Amintirile pelerinului apter*, prefață de Mircea Muthu, cronologie de Ștefan Iloaie, colecția „Seriă de autor «Valeriu Anania»”, Editura Polirom, 336 de pagini, 44.95 lei

„Ceea ce numim îndeobște orizontul fantastic al prozei lui Valeriu Anania ar aparține mai degrabă deschiderilor către sacru pe care le practică un spirit religios. Nuvelele din *Amintirile pelerinului apter* sînt admirabile hierofanii, superb poetice pe această direcție. «Imaginarul» nu este subordonat necesităților și ambițiilor auctoriale. El se integrează unui program «culturalizator». Călătoriile pelerinului vor să dea (alt) temei legendelor, istoriilor, «poveștilor» dintr-un tînut. Să resacralizeze ceea ce trecerea a desacralizat.” (Cornel Ungureanu)

„Demersul epic al lui Valeriu Anania din *Amintirile pelerinului apter* pare unul ce se înscrie netăgăduit în linia «tradițională» a povestirii noastre moderne, așezîndu-se la încheierea unui posibil cvadrilater ale cărui celelalte unghiuri le-ar fixa Gala Galaction, Mircea Eliade și V. Voiculescu. Povestirile și nuvelele sale aduc mirajul misterelor de început de lume, faptica lor fiind înviată adesea din vremuri foarte îndepărtate, aureolate de un fabulos fantastic, dedus dintr-o mitologie creștină ce dizolvă mărturia documentului concret istoric în «posibilitatea unei simple legende», cu reverberații profunde în conștiința morală a unei epoci revoluate ce-și află corespondente perfecte în contemporaneitatea noastră imediată. Pelerinările mereu tînarului apter se petrec nu atît într-o arie geografică – călător dintr-un loc în altul, de la o mănăstire la alta –, cît mai ales în lungul veacurilor, de la un timp la altul, de la o întîmplare cu rezonanțe în semnificația istorică la alta, de la un personaj implicat veacului său la un altul fixat pe coordonatele altui ev.” (Constantin Cubleșan)

Basme de pe Tigru și Eufrat, selecție, traducere din limba arabă și note de George Grigore, ilustrații de Radu Răileanu, Editura Polirom, 248 de pagini, 34.95 lei

Volumul *Basme de pe Tigru și Eufrat* ne introduce în lumea magică a djinnilor, ifriților și a dev-ilor. Locuri îndepărtate și obiceiuri specifice zonei, oameni buni, dar și haini la inimă, cu aventuri pe măsură, asemănătoare celor din basmele spațiului românesc ce ne-au încîntat copilăria. Facem cunoștință cu Hasan prostănacul peste care dă norocul, cu dev-ul Of care poate îndeplini orice dorință, cu voinicul Chosroe care a tînut piept celor șapte uriași, cu bătrîna vînzătoare de ouă cu suflet de aur, cu peștele care ride... De ce? Răspunsul îl veți afla citînd cartea.

situație, ci din tot felul de aparté-uri ziaristice, din ocheadele aruncate cititorului simpatetic. Poveștile sînt credibile, curg ușor și se uită la fel de ușor. Neavînd gust pentru apocaliptic sau pentru grotesc, Gheo nu are acces la fantezismul descrierilor al lui Alex Tocilescu, umorist care exagerează pînă dincolo de absurd. În schimb, el povestește fără nici un dramatism peripețiile unei preparatoare hărțuite de șeful de catedră, o încăierare dintre săteni și călugărițele rapace de la mănăstirea pusă pe recuperare de pămînturi, rătăcirile prin Budapesta a unor români întorși de la muncă, din străinătate. Autorul produce cu ușurință o critică socială deghizată în parodie fantezistă, cam ca în caricaturile lui Ion Barbu din „Academia Cațavencu”. Prozele de acest fel își vestesc morala încă din titlu: *Know-how la stîină*, *Cu barometrul la sat* (e vorba de ancheta pentru barometrul cultural național) sau *Înapoi, acasă*, titlu pășunist acoperind o poveste încă mai pășunistă despre românul nepot de italieni care e expulzat din Peninsula de posibile rude care lucrează în poliție.

Mai interesante ar fi secțiunile care refuză afilierea tematică („Cotidiană”, „Pozne”) și care, mai puțin omogene, dau uneori în literatură veritabilă. Pe de o parte sînt textele fixate într-o străveche tipologie a prozei românești, descinzînd din tematica „micului funcționar” gogolian și apoi cehovian al lui Rebreanu și Brătescu-Voinești: *Frumos, Mascarpone și nocciola*, *Legea-i lege* sau spumoasa povestire care dă titlul volumului, *Numele mierlei*. Foarte cinematografice, acestea se deosebesc de altele prin practicarea stop-cadrului elocvent, cu sugestia puternică a lipsei de comunicare și poate chiar a lipsei de sens. Stupoarea personajelor în momentul cînd sînt surprinse de autor le dă, pentru o clipă, iluzia volumului. De efect este povestirea *Nasol*, descriind într-o manieră intenționat eliptică surpriza unor tineri aflați în căutarea unei distracții erotice și care dau, în locul unei case de toleranță, de un apartament de bloc unde mama „întreține” vizitatorii, tatăl încasează plata, iar copilul este trimis, convenabil, la joacă. Însă Gheo nu este consecvent în vîinarea unor astfel de efecte. Mizerabilismul nu-i place.

Scriitorul „realităților”

Mai în largul lui se simte în mica proză absurdă care tematizează subtil problematica literatură vs. „viață”. *Vibrația vieții*, *Fericit cel care, ca Homer...*, *Printre sălbatici* și *La o bere* sînt poate cele mai bune texte din volum, comentînd o temă oblică, de maxim interes pentru Radu Pavel Gheo: aceea a legitimității ficțiunii în fața realului, a gradului de abatere de la verosimil îngăduit scriitorului, a relativității punctului de vedere auctorial față de cel al personajelor. Homer este colaboratorul lui Ulise la fabricarea unei lungi istorii despre rătăcirile pe mare ale marelui bărbat, aflat în tot acest timp la amantă. Un antropolog vizitează triburi de falși „sălbatici”, care se folosesc de propriile cunoștințe de antropologie pentru a-l păcăli pe omul de știință și a-i lua camera de filmat și telefonul digital. Un scriitor se decide să iasă în stradă pentru a cunoaște „vibrația vieții”, dar nu aude decît frînturi de conversații în doi peri. Asta deoarece comunicarea poate fi ușor falsificată, literatura poate minți, dar tot ea permite decelarea unui sens din noianul ininteligibil al realității.

Cum aceleași chestiuni sînt insistențios discutate și de către Dan Lungu în volumul *Proză cu amănuntul*, probabil că între cei doi scriitori trebuie să vedem o posibilă relație binomică, de dublu literar. Și într-adevăr, ei ilustrează cu cel mai mare succes o anumită tipologie a scriitorului român de astăzi. Este vorba de scriitorul „realităților”, de „observator”, de cel care decupează „feliile de viață”, considerînd menirea scriitorului ca fiind în principiu tocmai cea de concurență a realului nu prin impresia de replică totală, la toate nivelurile (balzacianismul, inaccessibil, nu este vizat), ci prin ficționalizarea și „limpezirea” acestuia cu ajutorul fabulei morale. Cu argumente împrumutate din scrierile aceluiași autori a fost alimentată și o dezbateri critică destul de gălăgioasă acum cîțiva ani, dar astăzi din fericire depășită, cu privire la necesitatea coborîrii literaturii „în stradă”, a întoarcerii ei „cu fața spre public”. Se afirma atunci că proza românească era una autistă în raport cu publicul și că singura ei salvare ar fi fost domolirea experimentalismului, renunțarea la ambiția originalității creatoare și transformarea

scriitorului, din artist, în profesionist. Slavă domnului, nu au fost mulți care să cedeze acestei tentații, după cum acei autori a căror scriitură tindea firesc spre o largă comunicativitate și-au luat inima în dinți și s-au așternut pe treabă, cu rezultatele cunoscute. Dan Lungu este un scriitor multitrădit astăzi, Radu Pavel Gheo are, iată, un incontestabil succes la public. Literatura lor vine în întâmpinarea cititorului posibil pe care îl ia de oriunde poate, înregistrînd reușite considerabile mai ales în convertirea „nehotăriților” din foarte vasta „marjă de eroare” a României contemporane. Ce e mai interesant, acest cititor nu este cel vizat de către scriitorii celeilalte direcții, de către, să zicem, Filip Florian, Bogdan Popescu sau Lucian Dan Teodorovici, care nu au, bănuiesc, vreo repulsie specială pentru forumurile de tip softpedia, dar ai căror cititori au mai multe lucruri în comun decît utilizarea Internetului. Proza acestora din urmă, mai puțin sau deloc tezistă, e prea fascinată de propria capacitate de a genera ficțiune pentru a-și mai pune problema confruntării cu „realitatea”, pe care o modifică suveran prin scris. Pe de o parte, deci, avem literatura care vine în întâmpinarea cititorului, vorbindu-i „pre limba lui”, pe de alta, o literatură care vizează un palier hermeneutic deja convenit prin tradiție și la care cititorii, ca și scriitorii, se străduiesc să adere.

Nu cred că publicul lui Gheo este singurul existent astăzi în România, după cum nu consider nici că literatura „mare” exclude din start o receptare ceva mai hedonistă. Alături de scriitorii de marcă, de marii ficționari ai unei epoci, trebuie să existe și alți scriitori, de obicei destinați succesului comercial, a căror plajă de adresabilitate este mai largă decît seceta simplilor cititori de literatură. Cu puțină toleranță – virtute apreciată în toate scrierile lui Radu Pavel Gheo –, vom înțelege că ambele tipuri scriitoricești sînt necesare pentru construirea unui climat literar cît mai larg și mai respirabil.

Radu Pavel Gheo, *Numele mierlei*, colecția „Ego. Proză”, Editura Polirom, 2008

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

MONICA IACOB-RIDZI

TEATRU

COLECȚIA SCENA

514

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL
DE CULTURĂ SE
AUDE LA

în fiecare vineri,
de la 20.00

Cu George Onofrei
și Anca Baraboi

Vecinii

Toți sîntem puțin *voyeur*-i. Dar nu dintr-o curiozitate perversă pentru intimitățile noilor noștri vecini m-am tot uitat în curtea lor.

Pur și simplu, aceasta se vede în toată „splendoarea” ei de la etajul trei al blocului nostru. De fiecare dată cînd îmi închid sau îmi deschid geamurile, îmi ud sau îmi pigulesc ghivecele cu flori, privirea scanează ceea ce se întîmplă într-o curte înainte foarte liniștită. Bătrînica girbovită și înceată a murit acum o vreme. Curtea ei a rămas un timp goală și neîngrijită, fiind năpădită de bălării și răspîndind un aer

de tristețe însingurată. La un moment dat însă, în acest spațiu tot mai dezolat și-a făcut apariția o tînăra familie de (aparent) chiriași. Un tată pe cît de tăcut, pe atît de activ; o mamă de o vrednicie mirabilă și un copil cu ochelari care bate timid mînea.

Curtea s-a umplut de viață. Odată cu vecinii noștri au apărut și doi cățelandri neastîmpărați, a căror principală preocupare a fost să se instaleze fix pe răsaturile de roșii proaspăt implementate. Capul familiei a reflectat asupra problemei și a încercuit răsaturile cu un gârduț de lemn, peste care nu mai pot trece decît frînghiile pline de rufe puse la uscat. Cățeilor li s-a făcut,

apoi, un fel de țarc, incluzînd un coteț comun. În orele grele ale amiezii, îi pot vedea dormind pe adăpostul tradițional și dînd din lăbuțe, în ritmul a ceea ce visează. Alteori, cînd niște musafiri vin în vizită împreună cu un alt cățel, alb și lăptos, liber să se preumbe prin curte, patruzeții proprietari scîncesc rugător, doar-doar or primi permisiunea să iasă pe interval, să se joace cu el. E limpede însă că vecinii împlăniți sînt în plin proces de maturizare și înțeleptire. Cînd băiatul cel cuminte, fixîndu-și ochelarii pe nas, expediază mînea în poarta formată de o latură a țarcului, cei doi cîini nu se mai formalizează. Privesc chestiunea cu înțelegere și

fără nici o implicare tehnică. Moștenitorul familiei este pasionat de tot ce face tatăl său. Parcă îl vezi pe Niculae Moromete țînîndu-se după taică-său și urmîrindu-i, înfrigurat, fiecare gest. Vecinul, omologul meu, e grav, dar într-un mod simpatic, neconstipat. L-am văzut într-o dimineață cu un creion după ureche, umblînd cu pași măsurați prin curte și apucînd cu multă grijă un panou de lemn căruia cine știe ce rost îi destinase. Omul e vădit priceput, însă acțiunile lui domestice sînt puțin prea elaborate, preparate, lungite. Nu are eficiența năucitoare a consoartei, pentru care a spăla cîteva lighene de rufe și a le atîrna apoi pe frînghiile

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

transversale e treabă de cîteva zeci de minute.

În cele cîteva luni de cînd îi avem vecini nu i-am auzit certîndu-se. Din casa lor nu răzbate nici o sonoritate orientală, nici un fir de manea. Deși mașinii mele, care e parcată chiar lîngă curtea lor, i se activează uneori alarma, ceea ce îi deranjează direct, nu mi-au reproșat-o niciodată. „Omologul” m-a rugat, doar, să nu o parchez deasupra canalului de pe stradă, unde aruncă ei gălețile cu lături. Fiindcă

vecinii noștri, bieții, nu au canalizare...

Nu știu ce să spun despre ei. Ba știu. Asemenea familii există: nu la televizor, nu pe fluxurile de știri, nu la vanghelioane și la pomeni democrate de 1 mai. Există în realitatea propriu-zisă, nu într-o reprezentare virtuală sau într-un construct cultural.

Cînd ne vom muta de aici, o să mă gîndesc la ei fără nici o curiozitate *voyeur*-istă. Cît astfel de oameni încă există, ideea de umanitate rămîne valabilă.

Basm și poezie

Dimensiunea realistă a basmului este susținută în conflictul bine-rău și real-fantastic de o gamă complexă de elemente cu valoare simbolică. Basmul nu spune totul în planul psihologic și farmecul provine mai ales din misteriosul poemat care e însă parțial descifrabil – o inteligibilitate totală fiind contrară regulilor artei.

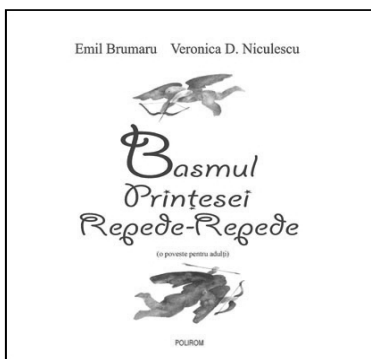
Toate personajele din basme sînt simboluri mitice ale umanului, în funcție de care se pot grupa: zmeul, balaurul, spînul, muma pădurii, vrăjitoarele simbolizează dimensiunile negativ-umane – răul-urîtul; celelalte: Făt-Frumos, zînele, tovarășii de călătorie, animalele benefice simbolizează dimensiunea pozitiv-umană – binele-frumosul. Aceste simboluri devin inteligibile, descifrînd limbajul naturii – individul privește lumea ca pe un cosmos viu, articulat și semnificativ care-i mărturisește tainele prin modul său de a fi, prin ritmurile și structurile sale.

În concepția călinesciană „*basmul este un gen vast, depășind cu mult romanul, fiind mitologie, etică, știință, observație morală*”. Întrucît caută să cuprindă întreaga realitate umană, basmul a fost adesea asemănat cu romanul, fie că vorbim de un roman de inițiere – un bildungsroman –, un roman social sau unul de aventuri.

La noi, Eminescu și Creangă au încercat construcția unei mitologii românești în imagini tradiționale prin localizarea fantasticului: monștrii simpatici se încaieră, într-o gîlceavă circotașă, precum gliganiu humuleșteni, iar Făt-Frumosul lui Eminescu străbate spațiile românești în ipostază păstorească, cu fluier la brîu. Basmul este purtător al unui mesaj mitic și, totodată, al unui mesaj liric. În ciuda faptului că cei mai mulți critici l-au apropiat mai mult de roman, basmul se află într-o permanentă relație și cu poezia. *Basmul Prințesei Repede-Repede*, scris la patru mîini de Emil Brumaru și Veronica D. Niculescu, este cea mai bună dovadă în acest sens.

O combinație fericită între versuri și proză

Din Franția, tărîmul unde oamenii trăiesc într-un ritm amețitor și într-o continuă veselie, și unde animalele pedalează neobosite pe bicicletă, Pitic Bun pleacă spre castelul Prințesei Repede-Repede, în Lentmania, țara unde peștii dau din aripioare o dată la un an, timpul stă în loc, iar păsările cîntă cele mai lente melodii. Așa începe *Basmul Prințesei Repede-Repede*, o poveste încîntătoare, cu zmei, prințese, ciupercuți și povestuci, cu Dealuri ale Dorului, ale Dragostei, ale Rodului și ale Răbdării. Textul

este o combinație fericită între versurile lui Emil Brumaru și proza Veronicăi D. Niculescu. Astfel, chiar din începutul cărții ne sînt oferite și două variante de lectură. Poemul lui Emil Brumaru, care deschide basmul *Prințesei*, spune „repede-repede”, în trezeci și șase de versuri, întreaga poveste: „Pentru cei care însă, ca și în cazul locuitorilor din Lentmania, timpul poate sta-n loc, iar nerăbdarea poate fi ținută-n frîu fără ca acest lucru să fie o povară, povestea se întinde, precum pînza ce-nconjoară baldachinul prințesei, în falduri largi și de minunății pline”. Diferența dintre poezie și proză, așa cum spune și Emil Brumaru, ține de viteză: „Proza-ți permite luxul, ceremonialul lătorii nostalgice ondulate, al amînării descrise minuțios... Poezia are scurtcircuite rapide”. *Basmul Prințesei Repede-Repede* îmbină armonios poezia și proza. Cei doi autori reușesc cu succes să pună cap la cap cele două genuri și să monteze un întreg omogen, compact, din care nu poți scoate nici un vers și nici o frază.

Pe coperta întîii ni se anunță, poate din grija editorului, „un basm pentru adulți” care, pe lîngă foarte multă poezie, ne oferă imagini de o plastică senzualitate marca Emil Brumaru: „Eu sînt prințesa ta cu coapse albe/ Și între ele-ascund comori de vis/ Și port la gît topazele în salbe/ Lin clătinate peste flori flămînde,/ Anume să-și desfacă miezul dulce,/ Și-aștept de secol, cald să mi se culce/ Acel ce-n așternuturi doar un gînd e!/ Am scorburi și izvoare moi de miere/ Ce-o să te-mbete dis-de-dimineață,/ Piticule, de-o tainică plăcere”. Dincolo de aceste imagini, cititorul va descoperi un limbaj original, poetic și seducător.

Emil Brumaru, Veronica D. Niculescu, *Basmul Prințesei Repede-Repede*, Editura Polirom, 44.95 lei

TREI RĂSPUNSURI DE LA EMIL BRUMARU ȘI VERONICA D. NICULESCU

Emil Brumaru: „Nu m-am gîndit niciodată la eventualul cititor sau la cititoarea de azi, de mîine, de anțărț...”

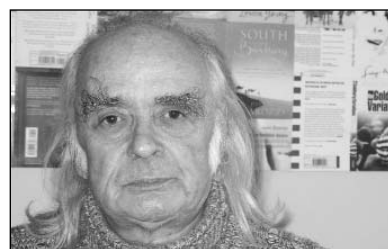
Cum a început colaborarea cu Emil Brumaru/Veronica D. Niculescu?

Veronica D. Niculescu: A fost odată o seară de martie. Anul trecut, după ce postasem pe blog un basm alcătuit din multe poze și puțin text – o călătorie cu un pitic, răvașe, un copac în formă de Y, un hotar și o prințesă –, domnul Emil Brumaru a zis că ar trebui să scriem un basm. Mai fuseseră și alte propuneri de a scrie împreună, însă aceasta s-a potrivit mînușă. Am spus „da” pe loc. Deja topăiam pe bloguri în pielea unor personaje, o parte din voci erau conturate, erau în noi. Dimineața, surpriză: primesc de la domnul Brumaru un poem. Se și apucase de lucru! Însă, stupoare: basmul începea, dar se și termina. Totul era spus iute, de la cap la coadă. Și eu ce să mai fac? M-am plimbat, m-am gîndit. Ce era de continuat, ce era cu graba asta? Eu scriu încet, rostogolesc ideile, scriu și relac de o mie de ori... Așa mi-a venit ideea țărîlor în care apele timpurilor curg diferit, așa s-au născut Lentmania, lupta dintre Lentoare și Grabă, siragul de dealuri cu obstacole. Este vorba, de fapt, de ritmul diferit al prozei și-al poeziei... Și am scris, în acea zi, cel dintîi capitol, alcătuit doar din proză. Iar poemul de deschidere aveam să îl folosesc și ca încheiere. Cu asemenea contradicții incitante a înaintat vovăia povestea, cale de șapte dealuri.

Rubrica *Diabloguri* – colaborare care poate surprindea acum un an – s-a născut abia după ce, în taină, fusese scris basmul.

Emil Brumaru: Simplu: Veronica D. Niculescu are un blog, *Floribunda*, eu am un blog, *Hobbitul*. Mi-au plăcut numele blogului și conținutul dintr-un foc! La postările mele, a răspuns... sau eu la postările ei, am răspuns... și tot așa pînă ce, fiecare, lacom, ca să poată scrie pe îndelete, s-a dublat, s-a triplat... în mai multe personaje, turuind întruna, creînd tărăboace verbale (noi ghicind că sîntem aceeași, indiferent de regnuri și de alte chestii cu pălărie... cu lăboanțe... și solzi... cu lalele...). Plus că de cîte ori îmi da replica *O elevă, hop!* apărea și „tupesitul”, un necunoscut ce-mi știa tipicurile și mă enerva cu o regularitate de pendulă plasată-n arhondaric...

Basmul prințesei Repede-Repede este o carte scrisă la patru mîini. O versiune scurtă a poveștii este cea în versuri, iar pentru cei care nu se grăbesc „povestea se întinde” în proză. Credeți că această combinație poezie-proză este

soluția potrivită pentru cititorul de astăzi?

Veronica D. Niculescu: Formula e dată de limbajele distincte a doi autori care s-au jucat pe o temă ce le aparținea deja în egală măsură. Un poet a scris versuri, un prozator a scris proză.

Primeam în fiecare dimineață, cu o ritmicitate instigatoare, cîteva sonete (de aici mi-a venit ideea ca Piticul să primească un scrisoret, două scrisorețe). Emil Brumaru spunea că îmi trimite stafidele; să fac eu coca și să cresc cozonacul. Eu vedeam că-mi trimite nestemate. Trebuia să construiesc coroana, să așez pietrele prețioase într-o montură pe măsura frumuseții lor. Aveam să fiu un bijutier demn de misiunea încredințată?

Scriam partea de proză (nebanuite căile pe care mă purta cite un vers!), înmodam cozile limbajelor – cream structura, capitelele... Seara, cînd să răsufli ușurată, domnul Brumaru mă descosea ce se va întîmpla mai departe, ca să știe ce versuri va scrie dimineața. Ce-am de gînd cu Căteioiul, dar cu Piticul? Era mai nerăbdător ca Repede-Repede! Atunci îl exasperam cu dealuri după dealuri, reveniri, piruete, ca-n Lentmania prozei...

Cititorul, așadar, e invitat la o petrecere destul de intimă. Invitat la care nu m-am gîndit deloc cînd scriam; a fost plăcere pură, dans sincron fără spectatori.

Emil Brumaru: Eu (nu știu dacă la fel și Veronica D. Niculescu) nu m-am gîndit niciodată la eventualul cititor sau la cititoarea de azi, de mîine, de anțărț... (ca dovadă – „tupesitul” mă incurca!). Ba nu, mint! Eram atent la o singură cititoare, cea care-mi și răspundea, *Floribunda!* Diferența de viteză, după mine, face deosebirea dintre proză și poezie. Proza-ți permite luxul, ceremonialul lătorii nostalgice ondulate, al amînării descrise minuțios... Poezia are scurtcircuite rapide, fluturii marmeladizează crinii, melcii abstrag bulionul din îngeri ș.a.m.d. Firul acțiunii, schema construcției, a călătoriei, cu dealuri și văi, le-a dat Veronica D. Niculescu. *Spațiul și timpul* sar coarda și scot limba la noi, harnicii „povestuci” pîtiți în căsuța din copac ca într-un adăpost afectuos, fabulos. În economia basmului, firește, proza e scrisă de Veronica D. Niculescu, versurile de mine. Nu am intrat niciodată unul în domeniul celuilalt! Principale au fost îmbinarea lor, capilarizarea bucuroasă, hrănirea ambelor genuri cu același sînge voios, entuziast. Și iarăși, Veronica D. Niculescu, forfotind de idei (Lentmania și Franția sînt invențiile ei!), a „montat” întregul.

„Povestea pentru adulți” promisă pe copertă, în alara unor imagini mai „decolate”, este de fapt un basm plin de poezie, cu zmei, pitici, prințese și ciupercuți. A fost acesta un truc, o încercare de a atrage atenția cititorilor?

Veronica D. Niculescu: Nu, doar un advertiment pus de redacție la final. Totuși,

nu-i un basm pentru copii. Iar unele ilustrații sînt, într-adevăr, mult mai decolate decît povestea.

Îl mulțumesc lui Emil Brumaru pentru libertatea și încrederea oferite în alcătuirea basmului. Scriul meu este egoist – nu arăt niciodată nimănui ceea ce scriu, nu particip la cenacluri, nu susțin lecturi, nu public tot. M-am temut trimițîndu-i așa de repede, de pe o zi pe alta, textele asupra cărora știam că voi reveni la infinit. Dînsul nu a intervenit însă niciodată pe partea de proză, cum nici eu, evident, n-am intervenit pe versuri. O menționez: în proză am inclus și trei-patru fragmente din vechi și dragi dialoguri comune de pe blog, mult prelucrate – omagiu începuturilor.

Mulțumiri redactorului cărții, Gabriel Cheșcu, și Editurii Polirom care a dăruit basmului o rochie așa de frumoasă.

Emil Brumaru: Adăugarea sintagmei „O poveste pentru adulți” e sugestia redactorului cărții care, probabil din pudoare, nici nu-i divulgat în caseta volumului! Imaginile ce vi se par puțin „decolate”, sînt, de fapt, versiunea *hard* a basmului în viziunea domnului Mircia Dumitrescu. În basme trucerile nu țin, acolo se întîmplă numai lucruri normale! De exemplu: un izvor are barba verde! Așa e truc? Deloc! Toată lumea se întîlnește, cînd vrea și cînd nu vrea, pe trotuare, prin fața chioșcurilor de ziare, în librării, prin ganguri, cu anumiți balauri avînd diverse capete, buzunarele sîroiesc de ceață și sus-pine, cravatele sînt legate de gît ca să nu zboare cu tot cu sufragerii, zînele dau iama prin pietele de zarzavaturi ca să cumpere lobode fragede, bune de dres, la gust și la aromă, bălțuța umană a ciorbelor... Basmul e culmea firescului! Te dai, dezinvolt, de trei ori peste cap în Piața Unirii și ajungi fericit la balamuc. Minunat! Nu e cumplit de normal? Capeți prieteni ce-ți aduc portocale și minole, ceasuri cu zgîrduță, flașnete minuscule, biloațe, cioburi de sifon și scoici, enciclopedii de halva, icre de manciuria, ciuperce marinate, somon și batog, de-ți vine să citești numai Cehov corespundînd elegiac cu Lika! Posibil ca fiecare din noi să avem o profundă dorință amoroasă de-a fantaza, încredințați veșnic într-un final blind, cu castraveci murați pe cerul gurii și perne dodoloațe sub cap. În fond, *viața-i un Brotak!*

DISCURILE VERII:

Antologia Orchestrei Regale Concertgebouw 1980-'90

Cu siguranță, nu există companie națională de radio europeană mai activă în promovarea principalei orchestre filarmonice a țării sale decât Serviciul internațional al radioului olandez. De-a lungul ultimului deceniu, compania a publicat cinci seturi, fiecare de cîte 14 discuri, într-o serie intitulată *Antologia Orchestrei Regale Concertgebouw*, toate cu înregistrări live. Ultimul din ele, acoperind perioada 1980-1990, a apărut recent și este încă o piesă de bază în colecția oricărui amator de muzică simfonică.

Am pe undeva convingerea că dacă Orchestra celebră din Amsterdam a fost declarată anul acesta de criticii internaționali cel mai valoros ansamblu simfonic din lume, faptul se datorează într-o măsură importantă acestei acțiuni sistematice și model de promovare a muzicii și muzicienilor unei țări. La colecția Radioului olandez (și a filialelor sale cunoscute, NPS, Tros, Avro și Vara) se adaugă și înregistrările pe care Orchestra Concertgebouw le publică începînd din 2004, printr-o companie proprie, independentă, cunoscută sub sigla *RCO Live*.

Formula cea mai expresivă în caracterizarea sunetului orchestrei olandeze îi aparține dirijorului Bernard Haitink, care vorbea despre „o transparentă ca a lui Vermeer”. O asemenea transparentă a fost de altfel cultivată de dirijorul care a condus-o timp de peste două decenii și care, în 1988, avea să predea orchestra unui coleg mai tînăr, italianului Riccardo Chailly. Acesta avea să modifice parțial, sunetul rotund, echilibrat și transparent, sunet legendar al Concertgebouw-ului, dîndu-i un soi de exuberanță mediteraneană, bazată, spun criticii, pe o precizie ritmică metrică. Chailly a adus cu el și o viziune nouă estetică, lăsînd în urmă – a părăsit orchestra în 2004 – înregistrări cu un sunet superb aproape mătăsos, dar cărora le lipsesc interiorizarea și dramatismul cultivate de predecesorii săi.

Pentru orchestră, anii 1980-1990 au fost ani de solidificare a relației cu

Bernard Haitink, anii unor celebre matinee de Crăciun, de pe urma cărora rămîne o integrală remarcabilă a simfoniilor lui Mahler, ani de turnee internaționale de răsunet, de lărgire a repertoriului și de publicare a unei ample discografii. Același deceniu ilustrat de ultimul volum al antologiei Orchestrei Concertgebouw a încheiat ani de colaborare fructuoasă cu patru populari și notabili dirijori invitați. Ultimul concert al lui Kiril Kondrașin a avut loc în 1981, Eugen Jochum s-a stins din viață în 1987, urmat un an mai tîrziu de Antal Dorati, iar în 1990 de Leonard Bernstein.

Pe discurile antologiei, mai pot fi ascultați principalii șefi de pupitre care, ca la toate orchestrele mari ale lumii, au asigurat partea solistică a multor concerte. Între ei figurează concertmaestrul Theo Olof, clarinetistul George Peterson, oboistul Werner Herbers și cornistul Jacob Slagter. În ordinea mențiunii lor, ei interpretează *Concertul funebru pentru vioară și coarde* de Karl Amandeus Hartmann, *Concertul pentru clarinet și orchestră* de Paul Hindemith, *Thema*, op. 21 de Peter Schat și *Concertul pentru corn și orchestră* No. 4 de Mozart.

La capitolul soliști, antologia include înregistrări de mare frumusețe cu Martha Argerich, în 1983, în al doilea concert de pian de Beethoven, sub bagheta lui Neeme Järvi și cu Alfred Brendel, în 1985, în Concertul No. 24 în do minor, KV 491 de Mozart, cu Bernard Haitink la pupitrul. Alți soliști, vocali

de data aceasta, între care se distinge vocea frumoasă de alto Carolyn Watkinson, apar în *Missa* în do major de Beethoven și în fantezia lirică a lui Ravel, *L'enfant et les sortilèges*.

Piese de greutate ale Antologiei Concertgebouw, cele care fac frumusețea acestei colecții, sînt însă marile simfonii sub bagheta unor dirijori celebri. Carlo Maria Giulini este prezent în deschidere cu Simfonia a 4-a de Brahms (înregistrare de la Festivalul Olandei, din 1979), Kiril Kondrașin conduce Simfonia a 5-a de Carl Nielsen și cea de-a doua de Rachmaninov (1980), Eugen Jochum, în specialitatea sa, cea de-a șasea simfonie de Bruckner (1980), Antal Dorati, *Patetica* lui Ceaikovski și *Poemul extazului* de Scriabin, Leonard Bernstein, Simfonia a 5-a de Schubert și cea dintîi de Mahler, Wolfgang Sawallisch, Simfonia a 6-a, *Fantezii simfonice* a lui Bohuslav Martinu.

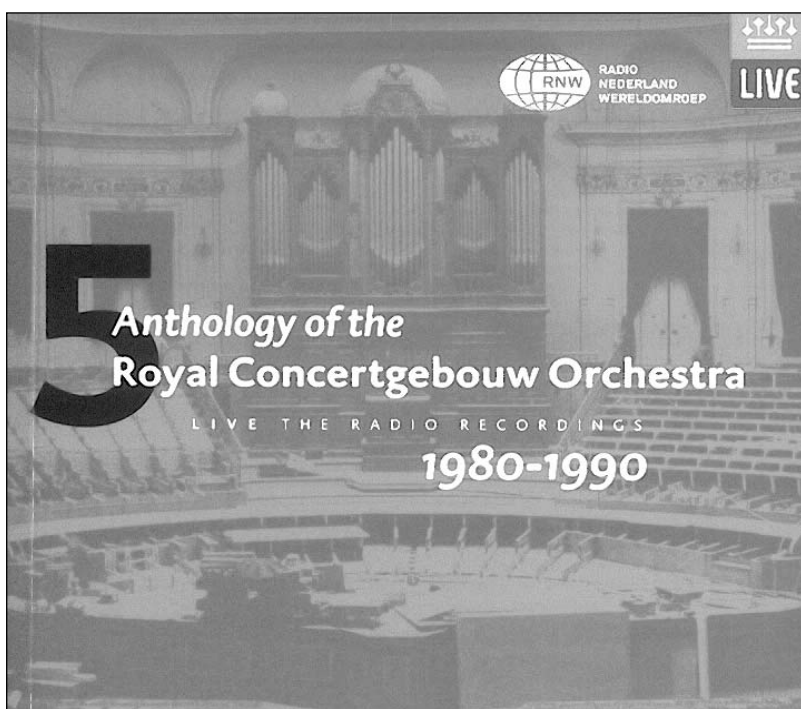
Alături, bineînțeles, de Bernard Haitink și Edo de Waart, dirijorii consacrați ai Concertgebouw, antologia oferă piese de interes diferit atît sub aspectul compozitorilor, cît și al artei dirijorale, cu o pleiadă de alți șefi de orchestră ai epocii: Lucas Vis, Kurt Sanderling, Hans Vonk, Sir Colin Davis, Friedrich Cerha, Gerd Albrecht, Christoph von Dohnányi, Riccardo Chailly, Nikolaus Harnoncourt, Erich Leinsdorf, Ivan Fischer, Charles Dutoit.

În ansamblu, o colecție de interes, în multe privințe cu interpretări absolut remarcabile.

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Praga

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Cum a salvat paznicul de la Romexpo securitatea lui Santana și-a reperat onoarea terfelită a șou-bîzului autohton

Ca un declarat emul al lui Dan Petrescu (tocmai ne-a răsfățat în volum cu texte servite odinioară la fileton), am luat eroica hotărîre de a nu vedea în mod avizat concertul lui Santana de la București. Însă ceea ce în literatură se poate obține citind ce scriu alții despre un op sau altul, și nu titlul în chestiune, în materie de concerte e dificil. Fiindcă, veți fi de acord, nu poți comenta un show al lui Eric Clapton vîzînd unul susținut de A.G. Weinberger, oricît s-ar strădui „Gwendoline”-ul nostru să-l copieze pe „Slowhand”! Așa că, invocînd oarece restricții financiare cauzate de criză, dar mai degrabă de abundența spectacolelor cu care ne-a fericit sau doar amenințat business-ul băștinaș, am decis: la Santana voi participa ascultîndu-l de pe Bulevardul Expoziției. N-am fost unicul „spectator” de acest fel!

Am ajuns în sectorul vizat, sub gardul de beton năpădit de vegetație. Trotuarul, loc de parcare pentru sute de mașini, era plin. Lume bună și foarte bună (nu dau nume!) se plimba savurînd savoarea nopții. Atmosfera devenise respirabilă, ploaia de după-amiază înlăturase parțial praful. Depășind agale building-ul nu știu cărei firme cu denumire străină, ne-a izbit năucitor fumul dens, apetisant și gras al tradiționaliilor mititei perpelii pe jarul deselor grătare ce pigmentau arealul arenei, acela în care, ca să pătrunzi, îți trebuia bilet. Instinctiv, am scos cutiile cu bere și-am sorbit cu sete. Miros aveam din belșug, fripturi la ce să mai mîncăm?!

Trupa se auzea limpede ca un CD pus pe-un sistem high-end. Piesele ne erau cunoscute încă de pe vremea cînd, în 1973, audiam, la Biblioteca Americană, *Love Devotion Surrender*. Santana, desigur, în duet cu John McLaughlin & Mahavishnu Orchestra... *A Love Supreme*, *Batuka*, *Guajira*, *No One to Depend One*, *Black Magic Woman* și cele mai noi titluri ce alcătuiesc bibliografia

ziariștilor ocazionali pe la manifestări rockeristice, toate au sunat așa cum le știam, așteptam, iubeam. Ne-am fi continuat promenada și audiția, dacă nu intervenea incidentul (nu de la Neshabur!): asaltul fanilor fără bani asupra unei porți superficial încuiate!

Era una de tablă, legată cu sîrmă. Cineva a sărit gardul și-a tras, altcineva a împins, reduta a căzut. Am avut o senzație de deja-vu: tipii care, la Woodstock, călcau în picioare împrejmuirea, deschizîndu-și cale spre ferma lui Yasgur... Iar organizatorii evenimentului, resemnați la perspectiva pierderii cîtorva mii de dolari, au dat neputincioși din umeri, privind cu înțelegere nevoia de „a fi acolo” a unor mulțimi de tineri ce intrau, prin spărtură, în istorie! Ceea ce n-a fost cazul la București, 4 iulie 2009.

Ajunși într-un spațiu exterior celui închiriat de organizatorii băștinași, vreo 20-30 de îndrăzneți, curioși ori numai gură-cască, s-au pomenit dinaintea altui gard, impenetrabil, dincolo de care erau scena și poporul plătitor. Urcați pe dîmbul de pămînt ce camufla un WC părăsit, neplătitorii puteau vedea spectacolul ca din tribună. Mare pagubă! Dar te pui cu „organizareții” noștri? Un paznic de noapte, figură tipică de turmentat omniprezent, a chemat prin stația radio bodyguardii, băieți bazați, celebri în lumea lor, născuți la (sau după) Cernobil, dotați cu echipament de luptă ultimul răcnet și pregătiți să înfrunte... Pe cine? Doi rockeri ușor alcoolizați și-un hirsut care debita ironii aplicate împrejurării! Țștia păreau periculoși!

Am evacuat zona fără lupte. Ce era de văzut, văzusem. Ce era de auzit, se auzea pînă dincolo de căminul studentesc al Institutului Agronomic, pe acoperișul căruia se amenajase o lojă. Uite, asta nu prevăzuseră organizatorii: un zid fonic, să nu treacă nimic dincolo de spațiul unde puteau ei să-l securizeze pe Santana!

„Suplimentul de cultură” vă oferă în fiecare săptămână clasamente care oglindesc vânzările din lanțul de librării Cărturești.

TOP 5 CARTE

1

Jurnal 2003-2009

Oana Pellea
Editura: Humanitas

2

Atlas de mitocănie urbană

Editura: Art

3

Cu gânduri și imagini

Liviu Ciulei
Editura: Igloo Media

4

Despre omul frumos

Dan Puric
Editura: Compania Dan Puric

5

Confesiunile unui cafegiu

Gheorghe Florescu
Editura: Humanitas

Campanii de reducere propuse de Editura Polirom pentru această vară

Săptăminal, peste 300 de titluri din cele aproape 3.500 publicate pînă în prezent de Editura Polirom sînt incluse în campanii de reducere.

„Vara, multe dintre librării încetează activitatea, pentru intervale destul de mari. Se știe că aceasta este perioada cu vânzările cele mai mici (excepție fac zonele turistice), și atunci mulți dintre distribuitori preferă să-și pună la punct unele aspecte care le-ar îngreuna vânzările într-o perioadă de vîrf: inventar fizic, renovare, implementare de soft informatic de gestiune”, declară directorul de vânzări al Editurii Polirom, Vlad Vinătoru.

În acest moment, prin intermediul site-ului-librării www.polirom.ro se derulează patru tipuri de campanii de reducere:

- » Cărți la 4,99 lei (în prezent, 150 de titluri – lista se actualizează o dată la o lună; campania se desfășoară și în librării). Detalii: <http://www.polirom.ro/oferta-euro/>
- » Cărți la 9,99 lei (în prezent, 55 de titluri – lista se actualizează lunar; campania se desfășoară și în librării). Detalii: <http://www.polirom.ro/oferta-promotie/>
- » Oferta specială pe domenii (titluri dintr-un anumit domeniu pot fi achiziționate într-o anumită săptămînă cu o reducere de 30%). Detalii: http://www.polirom.ro/oferta-speciala/pagina_01_titlu_ASC.html
- » Acestor campanii li se adaugă reducerile practicate în cadrul „Clubului de Carte Polirom”, o comunitate care astăzi a ajuns să depășească 10.000 de membri. Procentul reducerilor practicate în cazul comenziilor venite de la un membru al Clubului de Carte Polirom este de 30%. Cei care comandă pentru prima dată plătesc cu 10% mai puțin decît prețul cărții.

Cîteva motive ca să văd povestea lui Benjamin Button

Dragoș Cojocaru

Să zicem că mă doare în cot de povestea unui Brad Pitt care îmbătrînește pe invers, că mă lasă rece avalanșa de nominalizări la Oscar și că nu mă impresionează știrile de spectatori care ies căzuți în admirație din sala de cinema – de ce aș vrea atunci să văd *Strania poveste a lui Benjamin Button*? Din cauza regizorului.

David Fincher este un caz destul de aparte la Hollywood, unul dintre puținii autori care se învîrt în logica și bugetele blockbusterelor fără a se rătăci prin sectoare de marketing și efecte speciale. Are talent cu carul, meserie cît cuprinde, un fler vizual reductibil și, artistic vorbind, mai multe *cojones* decît un bandit din Tijuana. Culmea este că îi și merge, deși executivii din marile studiouri l-ar bate în cuie pe cruce. Un soi de Terry Gilliam cu happy-end.

Cînd, pe la jumătatea anilor '80, i s-a spus că „n-are ce trebuie” pentru a fi regizor, a fondat un studio specializat în videoclipuri și a creat cîteva piese antologice (amintesc aici doar *Vogue*, pentru Madonna).

Își reneagă primul lungmetraj, *Alien 3*, pentru că studiourile Fox i-au băgat prea multe pe gît. Și-a luat foarte fain revanșa: a cumpărat drepturile de adaptare pentru

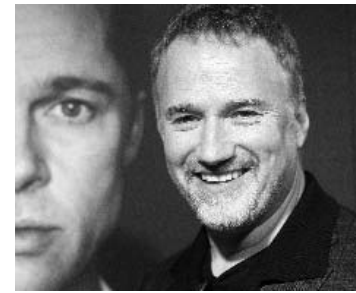
Fight Club de sub nasul celor de la Fox, după care le-a revîndut, negociînd la sînge controlul asupra produsului finit. Rezultatul? Un pumn formidabil dat în nasul societății de consum și un film cultisim.

A refuzat filme sigure, care i-ar fi adus o avere, își oferă vedete de prima ligă (Freeman, Norton, Foster, Downey Jr, Douglas) și îl preferă pe Brad Pitt căruia îi distruge metodic imaginea pentru a scoate la iveală actorul din el.

Este un virtuoz al imaginii, filmele lui arată cel mai bine, dar știe să pună toate efectele speciale în slujba poveștii, și nu invers. Pentru *Fight Club* a fost în stare să filmeze o bucată de săpun ore întregi pînă la obținerea cadrului perfect fiindcă, spune el, „nu există mai multe modalități de a filma o scenă, ci numai două, dintre care una e proastă”.

Și, cum spunea cineva mai deștept ca mine, Fincher știe ca nimeni altul să picteze aproape toate nuanțele de negru din sufletul omului zilei de azi, fricile, singurătatea și nevrozele lui.

De aceea, pentru mine, singurele motive pentru a vedea *Benjamin Button* sînt *Alien 3*, *Se7en*, *Fight Club*, *The Game*, *Panic Room*, *Zodiac* și numitorul lor comun, regizorul. Iar la următorul film al lui Fincher am să adaug pe lista de argumente de mai sus și *Strania poveste...*

TOP 5 FILM

1

Vicky Cristina Barcelona

Regia: Woody Allen
Mediapro

2

Colecția Cehov

TVR Media

3

Strania poveste a lui Benjamin Button

Regia: David Fincher
Warner Bros. Pictures

4

Fratele Urs

Regia: Aaron Blaise,
Robert Walker
Walt Disney Pictures

5

Profesioniștii

Realizator: Eugenia Vodă
TVR Media

TOP 5 MUZICĂ

1

Leonard Cohen Live in London (DVD)

Columbia Records

2

Battle For The Sun

Placebo
MediaPro Music

3

Lhasa

Lhasa
Warner Music

4

Om de lut

Alexandrina
A&A Records

5

Silent Strike

Alb
La Strada Music

O dovadă: Alexandrina

Adrian Olaru

„*Om de lut* este copilul meu, un copil frumos și sănătos, gingaș, mai mult bemol decît major, rafinat și expresiv. Inima omului de lut bate în ritmuri de jazz, soul, funk, electropop. Omul de lut va cînta despre drum, zbor, căutari, vapoare și mare, avioane și ochi verzi, despre dor și insomnie, flori și nervi, Zorro și Făt-Frumos... iubire și cosmos, femei, ploaie și vînt, despre Rege și Regină”, spune Alexandrina despre primul său album, lansat la începutul lui aprilie și susținut live în numeroase locații, inclusiv la Bookfest.

Absolventă a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Alexandrina cîntă, pictează (coperta albumului îi aparține; expoziția *La femme qui t'aime*, la Cărturești, în 2007) și joacă în filmul *Trois femmes de Moldavie*, în regia lui Paul Cuzuioac.

Originalitatea albumului este asigurată de fuziunea stilistică. Combinarea instrumentelor acustice (trompetă, saxofon, trombon, contrabas, acordeon, mandolă etc.) cu diverse sound-uri electro (un NU jazz românesc) pun în valoare calitățile vocale deosebite ale Alexandrinei. Un melanj pe șevaletul

muzical de stiluri și sentimente, dintre care se distinge fundalul gri al tristeții. Basarabeanca Alexandrina ne dovedește că muzica românească se poate compara cu cea a unei Tori Amos sau PJ Harvey (White Chalk). Și poate moștenirea sufletească rusească explică multe. Nu că ar fi apanajul lor exclusiv, dovadă și versurile în franceză prezente pe album (alături de balalaică, nu de acordeon).

Om de lut a fost înregistrat în perioada iunie-decembrie 2007, în Timișoara și finalizat în mai 2008. Albumul conține 12 piese originale compuse de Alexandrina în perioada 2000-2007 și un remix de Dan Handrabur. Echipa care a contribuit la realizarea sa este compusă din: Utu Pascu – mixaj, Marciano (New York) – mastering, Petre Ionuțescu și Gabriel Almasi (studioul de producție PACmusic Timișoara) – producători muzicali și orchestratori.

Tracklist: 1. *Printre flori*; 2. *De cînd am plecat*; 3. *Undeva*; 4. *Om de lut*; 5. *Roule Taxi*; 6. *Femei dietetice*; 7. *Noi 2*; 8. *Numai tu*; 9. *Fata merge pe jos*; 10. *Un Deux Trois*; 11. *La Russe*; 12. *Maria (de leagăn)*; 13. *Numai tu (remix Dan Handrabur)*

Alexandrina Hristov, *Om de lut*, distribuit național de A&A RECORDS, 42.42 lei

Istoria auzită

Săptămîna aceasta, în topul vânzărilor de audiobook-uri ale Librăriilor Cărturești, locul I este ocupat de ediția integrală a volumului *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri* de Neagu Djuvara, în lectura autorului.

Autor al unor erudite studii de istorie și filosofia istoriei, premiat de Academia Franceză, profesorul Neagu Djuvara lasă la o parte tonul academic pentru a le povesti tinerilor – și celor mai puțin tineri – istoria României. Cele zece CD-uri prezintă într-un mod sintetic și original momentele-cheie din trecutul nostru, fără tabuuri sau prejudecăți, scoțind la lumină întâmplări mai puțin cunoscute, dar revelatoare.

Neagu Djuvara s-a născut la București în 1916, într-o familie de origine aromână așezată în țările române la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, care a dat țării mai mulți oameni politici, diplomați și universitari. Licențiat în litere la Sorbona (istorie, 1937) și doctor în drept (Paris, 1940). Participă la campania din Basarabia și Transnistria

ca elev-ofițer de rezervă (iunie-noiembrie 1941); rănit în apropiere de Odessa.

În mai 1972, capătă doctoratul de stat la Sorbona cu o teză de filosofie a istoriei; mai târziu, obține și o diplomă a Institutului Național de Limbi și Civilizații Orientale de la Paris. Din 1991 este profesor asociat la Universitatea din București și membru de onoare al Institutului de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași.

Neagu Djuvara, O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri, Humanitas Multimedia, 10 CD-uri, 198.99 lei

TOP 5 AUDIOBOOK

- 1 O scurtă istorie a românilor...**
Lectura: Neagu Djuvara
Humanitas Multimedia
- 2 Un alt Caragiale**
Lectura: Andrei Pleșu
Humanitas Multimedia
- 3 Mircea Eliade. Jurnal 1945-1947**
Lectura: Marcel Iureș
Humanitas Multimedia
- 4 Tinerețe fără bătrînețe și viață...**
Lectura: Gabriel Liiceanu
Humanitas Multimedia
- 5 Moartea lui Ivan Ilici de Lev Tolstoi**
Lectura: Victor Rebengiuc
Humanitas Multimedia

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBI

Contestație

Subsemnatul, prin prezenta, doresc să contest nota obținută la disciplina Literatura română proba scrisă, motiv pentru care aduc argumentele după cum urmează mai jos.

Argumentul unu: examenul de bacalaureat nu s-a desfășurat în condiții de liniște și concentrare, propice elaborării unei teze de literatură română. Anumiți factori au concurat la diminuarea capacității mele creative. Spre exemplu, la punctul unu, din cauza unui coleg din banca vecină, care transpira abundant și producea un miros greu, veți remarca următoarea afirmație, mă citez: „Datorită faptului că Lăpușeanu chinuia pe boieri tăindu-le nasul, urechile, miinile etc., el le-a devenit antipatic acestora”. Vă cer ca acest pasaj să-l interpretați astfel: „Prezență simbolică în literatura românească, personajul Alexandru Lăpușeanu întruchiează imaginea absolută a tiranului. Atitudinea sa de o violență dusă la extrem față de semeni este creionată de autorul nuvelei prin descrierea unor gesturi de o cruzime greu de imaginat. Astfel, Costache Negruzzi ne dezvăluie un domnitor pentru care mutilarea, torturarea erau practici de impunere a unui stil de conducere totalitar, iar derapajele comportamentale indică valențe patologice”. Însă nu am putut scrie acest lucru în teză, întrucît mă gîndeam întruna cît de antipatic îmi era colegul transpirat.

Argumentul doi: consider că organizatorii examenului au comis o gravă greșeală în modul de distribuire pe săli a elevilor. Astfel m-am trezit că în băncile din dreapta mea erau nu mai puțin de patru candidați cu același nume de familie, lucru care m-a împins la profunde reflecții privind etimologia numelor românești. Din acest motiv vă rog să nu luați în calcul la recorectare următoarea frază, mă citez: „Alexandru Lăpușeanu s-a ținut de cuvînt atunci cînd a spus: *De mă voi scula, pre mulți am să popesc și eu!* Dovada că azi cel mai înfîltnit nume este Popescu”. Orice psiholog ar spune că, aflîndu-te într-o situație în care patru oameni din dreapta ta se numesc Popescu, subconștientul ar trimite pusee dorind să-ți semnalizeze anomalia, prin urmare acele fraze mi-au fost dictate de subconștient, motiv pentru care nu pot fi tras la răspundere.

Nu pot să nu remarc faptul că acest examen mi-a indus trăiri artistice intense, de cîteva ori simțind că respir același aer creativ care l-a inspirat pe autorul nuvelei. Or, această emulație, această trăire trebuie notate cu cel puțin două puncte. Astfel, în timp ce fluieram discret două fete din fața mea, făcîndu-le semne obscene, am simțit efectiv cum vibrează în ființa mea celebrul citat: „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau!”, precum și voluțuoasă expresie: „Voi mulgeți laptele țării, dar a venit vremea să mulg și eu pre voi!”.
Data, semnătura.

SDC vă recomandă

Diana Soare

www.anatsafran.com

www.iconshoes.com

Lansat în 2001 de un regizor hollywoodian, pasionat colecționar de artă, ICON vă aduce arta din muzee în propria garderobă. Pantofii, poșetele sau portofelele create de compania californiană au devenit în scurt timp un adevărat fenomen: toată lumea și-a dorit să „calce în picioare” un Monet. Pentru că acesta este secretul succesului: pielea este imprimată cu imaginea unor faimoase opere de artă. În portofoliul ICON se află nume precum Bosch, Boticelli, Da Vinci, Gauguin, Miro, Modigliani, Monet, Munch, Renoir, Seurat, Van Gogh sau Vermeer.

Anat Safran este o artistă israeliană care nu crede în definiții. A studiat la Ecole Supérieure des Arts Décoratifs din Strasbourg, după care s-a întors în Tel Aviv-ul natal, unde lucrează ca designer și fotograf. Este creatoarea brandului infobag, gențile care „te fac mai deștept”, lucrute manual folosind pagini de atlas laminate. Ideea de a recicla vechile surse de informație, detronate astăzi de Internet, i-a venit artistei după ce a găsit o enciclopedie franțuzească abandonată pe trotuar. Gențile costă în jur de 40 de dolari și pot fi găsite fie în buturiile din Paris și Tel Aviv, fie online, la adresa <http://www.infobag.co.il/>.

www.yayoi-kusama.jp

„În Univers există un număr infinit de puncte: stelele sînt puncte, noi sîntem puncte, tu ești un punct, eu sînt un punct, există nenumărate țări și toate sînt puncte”, susține Yayoi Kusama. Artista japoneză, care a împlinit în 2009 optzeci de ani, acoperă

totul în jurul ei – oameni, pereți,

flori – cu buline. Și face asta de șapte decenii, de cînd a început să sufere de halucinații și obsesii, rezultatul abuzurilor la care a fost supusă de mama ei în copilărie. Celebră în toată lumea, este protagonista unui documentar apărut anul trecut: *Yayoi Kusama, I adore myself* este recomandarea noastră pentru o vară „îmbulnată”.

www.margauxlange.com

Pentru toată lumea, păpușile Barbie sînt întruhiparea unui anumit tip de frumusețe. Obșnuită să se joace cu ele în copilărie, Margaux Lange le-a transformat în bijuterii unice, decupînd atent dinți perlați, gene arcuite sau sîni perfecți. „Îmi place ideea de a purta trupul pe trup. Barbie este acum un accesoriu, în loc să fie accesoriată. Un obiect produs în masă a devenit o operă de artă purtabilă”, susține Lange, care își vinde bijuteriile cu prețuri cuprinse între 50 și 500 de dolari.

www.kotik-design.com/

Inconfundabilul sunet scos de un desfăcător de sticle vouă vă promite astîmpărarea setei. Lui Yoav Kotik îi garantează încă o piesă pentru noul proiect. Israelianul specializat în sculptură și design folosind materiale reciclate creează accesorii uimitoare folosind capace de bere sau de băuturi răcoritoare. Alege cu grijă din țări și culturi diferite, apoi șlefuite și prelucrate, bucățelele de aluminiu alcătuiesc coliere-statement sau brățări supradimensionate extrem de șic.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente: Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Dragoș Cojocaru, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu, Veronica D. Niculescu, Adrian Olaru, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Constantin Vică.
Caricatură: Lucian Amariu (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Actualitate: Robert Bălan, R. Chiruța, Ciprian Nedelcu, Veronica D. Niculescu, Elena Vlădăreanu, Cristina Hermezii.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Citorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Uri

Opinia publică internațională a salutat în repetate rînduri rolul esențial pe care rețelele sociale (mai ales Facebook și Twitter) l-au avut în pornirea și coordonarea unor proteste democratice în țări în care presa și mijloacele tradiționale de comunicare continuă să fie controlate de regimul oficial. Gîndit inițial ca o rețea de socializare pentru studenții marilor universități americane, Facebook a ajuns în cîțiva ani la peste 200 de milioane de utilizatori, depășind cu mult planurile creatorilor. Povestea acestui succes neașteptat îi tentează deja pe cei de la Columbia Pictures, care se află în negocieri cu regizorul David Fincher și scenaristul Aaron Sorkin pentru adaptarea cinematografică a istoriei lui Mark Zuckerberg, creatorul Facebook. După cum era de așteptat, există și un revers al libertății pe care un cont într-o astfel de rețea îți-o oferă. În mai anul acesta, Centrul Simon Wiesenthal a dat publicității rezultatele proiectului „Terrorism și ură digiată”. Din 1995, cînd a apărut primul site extremist, și pînă astăzi, numărul site-urilor, al grupurilor și jocurilor online care incită la ură și violență a ajuns la 10.000. Ținînd cont de faptul că un sfert din populația lumii are acces la Internet, cifrele sperie. V-ați gîndit vreodată cîte feluri de ură există? Ei bine, ele sînt nenumărate și, profitînd de minunile tehnologiei, orice ură nouă sau veche de mii de ani își poate găsi un grup pe Facebook. La adresa <http://www.wiesenthal.com/atf/cf/%7B54d385e6-f1b9-4e9f-8e94-890c3e6dd277%7D/NY-RELEASE.PDF> puteți găsi cîteva exemple de astfel de site-uri și grupuri. Sute de mii de utilizatori discută zilnic despre ce trebuie făcut pentru ca o anumită categorie a populației lumii să dispară. Și nu prin metodele cele mai blînde. Oficialii Facebook au promis că vor fi extrem de vigilenți cu grupurile monitorizate de raportul Centrului Simon Wiesenthal. Să zicem deci că n-am avea de ce să ne îngrijorăm, că nu urim mai mult ca înainte și că Diderot sigur are dreptate atunci cînd spune că „ura închisă în sine e mai periculoasă decît cea lăsată la vedere”. Sau am putea să ne îngrijorăm puțin, fiind de părere, ca Cehov, că „nimic nu unește mai puternic decît ura: nici iubirea, nici prietenia, nici admirația”. Între francezi și ruși, alegerea a fost întotdeauna dificilă.

ISSN 1584-8272

Polițistul și adjectivul lui

FILM

Iulia BLAGA

Să scrii despre cel mai recent film al lui Corneliu Porumboiu e o temă pentru acasă pe care criticii români au încercat s-o scrie cît mai prompt și cît mai bine, ca să nu fie mai prejos față de colegii lor străini. Valerian Sava spunea la conferința de presă că *Polițist*, adjectiv e filmul „care va pune cel mai mult în dificultate critica de film din România” și chiar l-a îndemnat pe regizor să compare întrebările criticilor și jurnaliștilor români cu cele care i s-au pus la Cannes.

Adevărul este că *Polițist*, adjectiv o fi unul dintre cele mai bune filme românești, dar nu e un film facil, și acesta e principalul risc pe care și l-a asumat cineastul, în condițiile în care puțini români mai merg la cinema, iar cei care merg preferă comedile sau, oricum, producțiile comerciale. Corneliu Porumboiu știa că mare parte din succesul pe care primul său film, *A fost sau n-a fost?*, l-a avut la publicul din România s-a datorat ambalajului său comic. *A fost sau n-a fost?* era însă mai serios de ațit, dar felul în care teoria centru-periferie și interpretarea semantică erau topite într-un aluat ludic ce lua forma ecranului

de televizor se dovedea o „rețetă” foarte eficientă pentru a prinde și acasă (nu doar în deplasare). Dar Porumboiu (care e, poate, cineastul tînăr care crește cel mai vizibil de la un film la altul, scurt sau lung) își e fidel în primul rînd sieși și propriilor căutări. Nu vreau să mă gîndesc cum va fi catalogat *Polițist*, adjectiv de spectatori care consideră, de pildă, *Seven Pounds* un film remarcabil. Se va spune, desigur, de către cei crescuți cu rețeta filmului comercial/american în carne că filmul e lung, plicticos, prost filmat, că actorii sînt banali și că nu se întîmplă nimic pe ecran.

Un film despre limbaj și semantică

Sper totuși ca o bună parte din publicul românesc să aibă răbdare cu cadrele lungi ale filajului polițistului interpretat de Dragoș Bucur și să-și dea seama că structura economicoasă pe care a preferat-o Porumboiu spune mai mult chiar și decît vrea să spună. Filmul este un fals polițier pentru că arată că se poate face film polițist și în afara structurii clasice, dar în litera legii (pe care o regăsim la un moment dat, într-o definiție din

DEX). Este de asemenea, s-a spus, un film despre limbaj și despre semantică. La cît de fin pune Porumboiu în discuție sensul cuvintelor, nu doar al unor concepte precum trădare, conștiință, dar și sensul (și rostul) figurilor de stil, demersul lui „te lucrează” pentru că te trezești interogîndu-te asupra sensului cutărui cuvînt înainte de a-l folosi. De fapt, nu cu Academia Română are filmul ceva, și aici dăm în niște chestiuni care sînt probabil mai vizibile pentru cei care nu au trăit experiența totalitară. Acestora le vine mai greu să înțeleagă „revolta” perfect justificată împotriva autorității Academiei Române care decide forma corectă a cuvintelor, dar cărora le sare în ochi acest lucru. „De cînd *nici un* se scrie într-un cuvînt?”, întrebă Cristi, polițistul. „De acum doi ani”, îi răspunde soția lui care e profesoară de română. Sună comic, dar nu știm și noi cum e? Am auzit de atîtea ori fraze de genul: „Cine e Academia Română să-mi spună mie cum să scriu corect?”.

Cu amănunte de genul celui de mai sus, cu explicațiile profesionale ale soției (care înabușă parcă simpla empatie omenească, deși relația celor doi soți pare totuși

solidă), cu versurile pieselor de odinioară de pe coloana sonoră care sună atît de retro și atît de autoreferențial, filmul parcă se mestecă singur cu propriii săi dinți.

(Probabil că fiecare critic s-a confruntat, scriindu-și cronica, cu obstacolul psihologic al senzației cuvintelor care și-au tocit sensul, devenind nesigure și imprecise.) De fapt, după ce vezi filmul, înțelegi mult mai ușor de ce Corneliu Porumboiu e zgîrcit cu cuvintele în viața de zi cu zi. Poate nu pentru că nu le ia în serios, ci pentru că știe cîtă forță pot avea. Pe ecran el se mișcă permanent între cuvîntul scris și cuvîntul reprezentat, iar felul în care alege să închidă filmul nu e doar momentul înfrîngerii polițistului, dar și cel al victoriei cineastului. Polițistul desenează și spune toate detaliile flagrantului cu siguranța unui cineast care pregătește filmarea de a doua zi.

Polițist, adjectiv. Scenariul și regia: Corneliu Porumboiu. Imaginea: Marius Panduru. Montajul: Roxana Szel. Cu: Dragoș Bucur, Vlad Ivanov, Ion Stoica, Irina Săulescu, Marian Ghenea

Planta

Să tot fie vreo trei-patru ani de cînd am oploșit prin casa noastră un fel de plantă. Pentru mine are un trecut destul de întunecat, o chestie de telenovelă, ceva de genul că a găsit-o tata-socru părăsită lingă un garaj sau pe holul unei fabrici, tocmai cînd vroia s-o arunce nu știu cine. De fapt au fost două – surori?! habar n-am –, pe una a luat-o el, pe cealaltă am adoptat-o eu și cu Ralu. Ca să fiu sincer, eu mai degrabă am tolerat-o: atît timp

cît nu mă trezește la cinci dimineața, nu se cere afară la plimbare și nu face mizerie prin casă, n-am nimic cu un suflet de plantă, fie ea și îngrozitor de urîtă, așa cum mi s-a părut de la început.

Îi zicem plantă pentru că nimeni nu m-a putut – și nu s-a putut – dumiri ce este de fapt. Aspectul ei de copăcel scheletic, spinos, cu niște frunze gălbejite, te putea lăsa să crezi că – odată îngrijită – ar putea deveni trandafir chinezesc, lămîi, ficus, orice. Mie chiar îmi plăcea să-i prezic lui Ralu că într-o bună zi planta noastră se va înviora

și va prinde, eventual, fluturi, musculițe sau alte insecte, după puterile ei. Deși rămasă într-o zonă a incertitudinii de specie și gen, planta tatălui-socru a dezvoltat cu timpul un frunziș stufos ce promitea apariția unei flori și – de ce nu? – chiar a unui fruct. Mă rog, putea purta fără jenă atributul „ornamentală”. Planta noastră – cu toată grija pe care i-a purtat-o Ralu – a continuat să rămînă somaleză, o întîmplare vegetală crescută parcă la marginea deșertului Gobi, aflată într-un soi de moarte clinică eternă, singurul ei semn de viață fiind căderea cîte

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

unei frunze dintre puținele pe care le avea la început. De multe ori mi s-a făcut milă de ea, am pledat pe lîngă Ralu să-i deconectăm perfuziile și m-am oferit generos s-o duc eu însumi la gunoi. Ralu nici n-a vrut să audă. Și multă vreme, purtat de preocupările zilnice, numai de grija plantei noastre de lîngă fereastră nu mai puteam eu. Sincer, mă obișnuisem nici să n-o văd, ca și cum n-ar fi existat, deși

stătea așezată de-a dreapta televizorului. Pînă-ntr-o zi, cînd mă strigă Ralu și-mi arată un lucru cumva înfricoșător: planta noastră s-a înviorat brusc, și-a înverzit frunzele, i-au mai crescut niște rămurele, s-a înălțat binișor și – incredibil – a făcut o floare albă. Evident – cum altfel? – una la fel de dubioasă ca și planta mamă, o combinație între salcîm, frezie și liliac, dar categoric e o floare.